

Világosság

A Romániai Magyar Népi Szövetség napilapja

KOLOZSVAR, 1951. május 8. kedd.

A R A 4 L E J VIII. ÉVFOLYAM, 103. SZÁM.

Dicsőség a 30 éves Pártnak!

Május 8-án hazánk dolgozó népe a munkásosztály pártja iránti határtalan odaadása, forró szeretete és törhetetlen ragaszkodása jegyében ünnepli a Kommunista Romániai Pártja megalakulásának 30. évfordulóját. Marx—Engels—Lenin—Sztálin dicsőséges és legyőzhetetlen zászlaja alatt harcoló romániai munkásosztály pártja az eltelt 30 esztendő alatt következetes, önfeláldozó, hősiességű harcot vívott a munkásosztály és a dolgozó parasztság érdekében, a szabadságért, az ország függetlenségéért, a szocializmusért és a békéért. A kommunisták, a három évtizedes nehéz küzdelemben, a burzsoá-földesúri rendszer legvadabb terrorja, szörnyű kínzásai, súlyos börtönei ellenére, haláltmegvető bátorsággal vitték előre, győzelemről győzelemre a Párt dicső zászlaját. A legyőzhetetlen Szovjet Hadsereg felszabadító harca után a szocializmus nagy országának segítségével, az emberiség lángeszű tanítómestereinek, a nagy Sztálinnak atyai gondoskodásával, a Párt irányításával a dolgozó tömegek odaadó alkotó munkájával igazi szabadságot, igazi hazát, a szocializmus építésének útján lendületesen előre haladó országot teremtettek.

Hatalmas építőtelephez hasonlít az egész ország, ahol az öntudatos dolgozók, férfiak és nők, ifjak és öregek mindent átfogó hatalmas erő irányításával téglát-téglára rakva építik boldog és bőséges jövőjüket: a szocializmust. Mi ez az összefogó, irányító erő, aminek mindent köszönhetjük? Mindezt sikerünk és győzelmeink kezdeményezőjének, harcunk irányítójának, Népköztársaságunk vezető erejének — a Pártnak köszönhetjük.

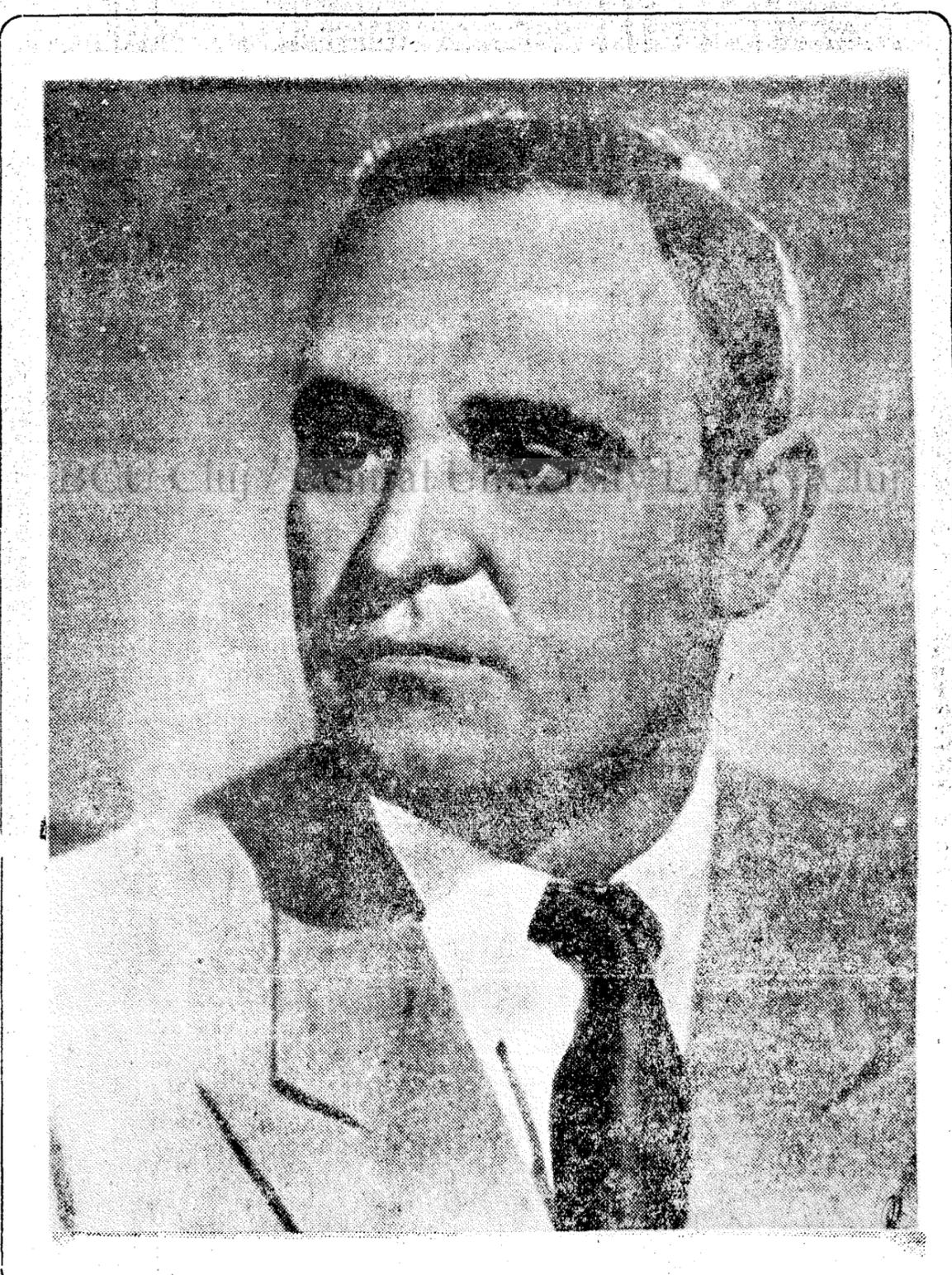
Dicsőséges és hősiességű harcokban gazdag utat tett meg a Párt, megalakulása óta. A romániai munkásosztály már a századforduló óta szükségét érezte annak, hogy forradalmi politikai pártja legyen, amelynek irányításával harcoljon a burzsoá-földesúri rendszer megdöntéséért, a szocializmusért, a békéért. Kézen két évtizednek kellett elteltie, amíg a Nagy Októberi Szocialista Forradalom világtörténelmi eseményei, a Lenin és Sztálin dicső Bolsevik Pártjának győzelmei megmutatták az utat a romániai proletárium számára, hogyan kell következetesen, forradalmi harccal a kizsákmányolókat uralmát megdönteni és a kizsákmányolásmentes társadalmi rendszert kialakítani. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom és a Bolsevik Párt győzelmeinek hatására a romániai szocialista párt keretein belül alakult kommunisták csoportok kemény harcot indítottak, hogy a Párt éléről eltávolítsák a munkásosztály árulóit, a burzsoázia minden gazságra kapható ligyőkeiket — a jobboldali szociáldemokratákat.

Három esztendővel ezelőtt, 1921 május 8-án ült össze a kommunista csoportok kezdeményezésére a szocialista párt kongresszusa, amely hatalmas többséggel megszavazta a Pártnak a Kommunista Internacionáléhoz való csatlakozását, eltávolította a Párt éléről a jobb-

oldali szociáldemokratákat és megalakította a romániai munkásosztály pártját: a Kommunista Romániai Pártját.

A Párt fennállása óta elsősorban harcolt a munkásosztály érdekeinek megvédéséért, a gyűlölt burzsoá-földesúri diktatúra megdöntéséért, a kizsá-

kmányolás felszámolásáért, a szabadságért, a szocializmusért. A Kommunista Párt forradalmi hősiességű harccal a munkásosztály és a dolgozó parasztság elnyomását, kegyetlen kizsákmányolása ellen. A Párt a munkásosztály érdekében egész sor nagyjelentőségű és eredményes politikai harcot kezdeményezett és vezetett le. Így 1933-ban Gheorghiu-Dej elvtárs szervezésével és vezetésével a vasúti és közlekedési munkások áldozatos és hősiességű harcát vívták megvédése érdekében.

Lenin és Sztálin azt tanítják, hogy a dolgozó parasztság a proletárium természetes szövetsé-

sege. A Párt, Lenin és Sztálin bölcs tanításaihoz híven, a burzsoá-földesúri terror idején is, következetesen harcolt ennek a szövetségnek a megszilárdításáért. A Párt tevékenységével bizonyította be, hogy a dolgozó parasztság érdekeinek hűségesei. Megmutatta a pa-

rasztságnak, hogy a dolgozó parasztság a munkásosztállyal való szoros szövetségben, a Párt vezetésével képes a kizsákmányolás alól felszabadulni, nyomorúságos helyzetéből kiemelkedni és a szovjet kolhozparaszatok diadalmas útjára lépve, az egyre sokasodó kollektív gazdaságokba tömörülve, boldog és bőséges életet teremteni.

Valamely politikai pártot, akárcsak valamely politikai-társadalmi rendszert, a tetteik után ítélik meg. Sztálin elvtárs arra tanít bennünket, hogy a szavak mit sem érnek, ha nem kísérik őket a tettek. Országunk dolgozó népe tetteink alapján ítél meg bennünket.

GHEORGHE GHEORGHU-DEJ

kó népek teljes politikai, gazdasági és kulturális jogegyenlőségéért folyó harcot.

1948 decemberében a RMP KV politikai irodája a szocialista nemzetiségi politika alapján határozatot hozott, amelyben rámutatott a nemzetiségi kérdés megoldásának nagy

tése. A Párt a Szovjetunió iránti határtalan szeretet jegyében alakult meg és már az alakuló kongresszus leszögezte az oroszországi proletárium iránti eszaki támaszpontjának tekintette, hogy a dolgozó tömegeket a Szovjetunió iránti ragaszkodásra, odaadó szeretetre nevelje. A kommunisták mutatták rá arra, hogy országunknak egy esetleges Szovjetunió elleni háború támaszpontjává váló kiépítése elleni harc, a Szovjetunió megvédése, a proletár nemzetköziségéből származó feladat.

A kommunisták a második imperialista háború idején a hősiesség és az igazi hazafiság ragyogó példái mutatták.

A dicsőséges Szovjet Hadsereg felszabadító harca után széles távlatok nyíltak a Párt vezette dolgozó tömegek előtt. Az amerikai-angol imperialisták aljas mesterkedéseit leleplezve, a Pártnak sikerült a dolgozó tömegek segítségével a háborus romok eltakarítása után a burzsoázia és a földbirokozó osztály politikai és gazdasági hatalmát megsemmisíteni, a monarchiát megdönteni és egész sor forradalmi megvalósítással a proletárium diktatúrája funkciót betöltő népi demokratikus rendszert megteremtene. Dolgozó népünk a főbb termelőeszközök államosításával, a két egyéves állami tervünk teljesítésével immár öt éves tervünk teljesítéséért és tulszárnyalásáért harcol és a Párt 30. évfordulójának tiszteletére kezdeményezett országos szocialista versenyek ragyogó eredményeivel fejezi ki háláját és ragaszkodását a boldog jövőnkért biztosító Párt iránt. A Párt fennállása óta bebizonyította, hogy a békeharc szervezője és vezetője. Az 1921-ik évi kongresszus egyik jelszava: „A békéért, a háború ellen!” is ezt igazolja. A Párt három évtizeden át következetesen leleplezte az amerikai, angol, francia és német milliárdosokkal bűnös szövetségre lépő román burzsoázia és földesúri osztály háborus terveit és előkészületeit. Ma hazánk, hála a Párt bölcs politikájának, a nagy Szovjetunió vezette hatalmas békétábor jelentős tényezője. Dolgozó népünk tudja, hogy a békepaktum megkötését követelő aláírásokkal, a háborus imperialisták elleni fokozódó gyűlöletével, a munkában elért újabb eredményeivel hazánk felvirágoztatásához és a békétábor megerősítéséhez járul hozzá.

A Párt az eltelt 30 esztendő alatt, a kommunista csoportok megalakulása óta — a szocializmus építéséig dicsőséges utat tett meg. Munkásosztályunk joggal büszke pártjára, amely harmán esztendő alatt egyetlen ellenségei előtt és büszke arra, hogy a Párt élén olyan kipróbált harcosok állanak, a dolgozó nép szeretett vezetői, mint Gheorghiu-Dej, Ana Pauker, Vasile Luca, Teohari Georgescu és mások, akik újabb sikereket, újabb győzelmeket felé vezetnek. A dolgozó nép határtalan bizalma és szeretete, ragaszkodása övezli a Pártot, melynek 30 esztendő hősiességű harcában, tevékenységében biztosítékot lát, hogy győzelmesen elvezeti a békéhez, a hőzhez, a szocializmushoz.

A Párt a nemzeti jogegyenlőség bátor harcosa és megteremtője

ABBAN A HARCBA, amely

lyet a Kommunista Romániai Pártja a dolgozó nép jogaiért a burzsoá-földesúri hatalom ellen folytatott, jelentős szerepet játszott az elnyomott nemzetiségek felszabadításáért és az együttélő népek barátságáért vívott küzdelem is.

A Párt, amely mindig következetesen a III. Internacionálé vonalán haladt, a nemzetiségi kérdés feltevésében is Lenin és Sztálin tanításait tartotta szem előtt.

Ennek különös jelentőséget adott az, hogy Románia soknemzetiségű állam lévén, a dolgozókat a mindennapi akciókra sem lehetett volna mozgósítani helyes nemzetiségi politika nélkül. A Párt már kezdetben felismerte, hogy a nemzetiségi kérdés nem önmagában álló kérdés, hanem az osztályharc általános kérdésének egy része; hogy a nemzeti elnyomás ellen nem lehet sikeresen harcolni, ha a harc éle nem a kizsákmányolás ellen, a burzsoá-földesúri rendszer megdöntésére irányul. Amit a nemzetiségi kérdéstről Marx, Engels, Lenin és Sztálin tanított, amit a Szovjetunió példája megmutatott, teljes mértékben alátámasztotta a Párt harci tapasztalata is. A Kommunista Párton kívül nem volt egyetlen párt sem, amely ebben a kérdésben a következetes demokratizmus alapján állott. A burzsoá-földesúri pártok a nyílt nemzeti elnyomás politikáját folytatták. Ha néha egy-egy választás során hallattak is ígérgető szavakat, azok soha nem szolgálták egyebet, mint a nemzetiségi dolgozók szavazatainak megszerzését. A nemzetiségi dolgozók félrevezetésében nagy veszélyt jelentettek a nemzetiségi burzsoá pártok. Ezek a pártok a nemzetiségi dolgozók nemzeti elnyomására spekuláltak, abból az elkeveredésből kovácsoltak maguknak tőkét, amely a román pol-

gári-földesúri rendszer részéről megnyilvánuló nemzeti elnyomásból fakadt. Azt bizonygatták, hogy az egy nemzetiséghez tartozóknak politikailag is egy táborban van a helyük. Így sikerült a Magyar Pártnak, a grófok, bankárok és gyárosok pártjának komoly befolyást szereznie a magyar dolgozók között, különösen a parasztság körében.

A Pártnak tehát a nemzetiségi kérdésben egyszerre két irányban is éber és éles harcot kellett folytatnia. Egyrészt az akkori nagyromán sovinizmus ellen, amelyet a román polgári-földesúri pártok szítottak. Harcolni kellett a nemzetiségek teljes egyenlőségéért, a nemzeti jogokért, az anyanyelv szabad használatáért, a nemzetiségi iskolákért, az elnyomott nemzetiségek dolgozó tömegeinek közművelődési szervezeteiért, a nem román egyházak híveinek üldözése ellen, az elnyomott nemzetiségeknek állásukból való elbocsátása ellen, stb. Ebből a célból a Párt mozgósította a román tömegeket s így az elnyomott nemzetiségek felszabadítását az ország egész dolgozó lakosságának ügyévé tette. Ugyanakkor azonban a Pártnak szívós és még nehezebb harcot kellett vívnia a nemzetiségek burzsoáziája ellen, azért, hogy a nemzetiségi dolgozókat kivonja befolyásuk alól, hogy megértesse ezekkel a dolgozókkal a „nemzeti egység”, a „magyar egység” jelszavának burzsoá tartalmát és megtévesztő oélját.

A PÁRT MÁR 1924-BEN krisztálytisztá elvserűséggel és éleslátással mutat rá arra a feladatra, hogy: „Mindennapos propagandával és agitációval kell megbélyegezni az uralkodó román burzsoázia nemzetellenes jellegét, le kell leplezni a magyar mágnások, a német gyárosok, az orosz és bolgár földbirtokosok áruló szerepét és egyhúron pendülését

a román kizsákmányolókkal, valamint a szociáldemokraták képtelenségét arra, hogy a nemzetiségek kérdését megoldják”.

A Párt V. Kongresszusa az addigi tapasztalatok és a szocializmus akkor jelentkező új tünetei alapján még jobban hangsúlyozza a nemzetiségi kérdés jelentőségét. 1932-ben ugyanis már mind nyitabban üti fel fejét országunkban is a fasiszmus és mind nyitabba válik a háborús előkészület a Szovjetunió ellen. Ez pedig mint mindenütt, ugyminálunk is féktelen sovinizta uszítás jegyében, a nemzetiségi dolgozók megosztásának jegyében megy végbe. A Párt Kongresszusa ezért feltár minden hiányosságot, ami a nemzeti felszabadító harcban mutatkozott és részletes nemzetiségi forradalmi programot jelöl ki. Ennek a határozatnak az alapján születnek meg a nemzetiségi forradalmi és parasztlapok: a Falvak Népe, a Népakarat, a Magyar-párti Ellenzék és végül a nemzetiségi forradalmi mozgalom főlegális szervezete, a MADOSz, amely szétválasztja a Magyar Párt befolyását a dolgozók soraiban és az elnyomott nemzetiségek harcaát a Kommunista Párt irányítása alatt összekapcsolja a kapitalizmus ellen, a békéért és a demokráciáért folyó általános harccal.

Az V. Kongresszus a nemzetiségi kérdésre és a Kommunista Romániai Pártjának feladataira vonatkozó határozatát a következőképpen zárja:

„A Kommunista Romániai Pártjának azáltal, hogy engesztelhetetlen harcot fog folytatni mindkét fronton, elsősorban a román nagyhatalmi sovinizmus és a nemzeti forradalmi harc jelentőségének albebecsülése, mint főveszedelem ellen, azonban a helyi nacionalizmus ellen is, azáltal, hogy mozgósítani fogja a dolgozó tömegeket a nemzeti elnyomás összes konkrét formái

elleni harcra, hogy a nemzeti felszabadításért folytatott harcot egybe fogja kapcsolni Románia proletáriátusának és dolgozó parasztságának osztályharcával, sikerülni fog döntő sikereket elérnie a dolgozók legszélesebb tömegeinek a harcra való bevonása tekintetében, amely Romániában a burzsoá-földesúri hatalom megdöntéséért, a munkás- és paraszt kormányért folyik”.

A TOVÁBBIKÉNT a Párt egész nemzeti forradalmi harca ezeknek a határozatoknak az értelmében bontakozik ki. Nincs olyan nemzetiségellenes intézkedés, amelyben a Párt ne hallatná szavát és ne mozgósítaná a tömegeket konkrét akciókra. A Pártnak ilyen akciója volt például az, amikor elbocsájtott magyar vasutasok visszavételéért, a magyar lakosságának a közszégyenigazgatásban való részvételéért, a magyar iskolák felállításáért, vagy mint Gyimesen és sok más erdélyi vidéken történt, az adóterror ellen az előtervezett tárgyak visszaadásáért, a nemzeti uszítás ellen mozgósított.

A fasiszmus a nemzetiségi elnyomást brutális testi bántalmazásokig, s olykor gyilkosságokig fokozta. A vasszékely és a királyi diktatúra egyik aljas módszere volt, hogy a román dolgozó tömegeket, különösen a paraszto- kat szembe állítsa a nemzetiségekkel. A magyar burzsoázia ugyanakkor irredentizmus szításával akarta kikapcsolni a magyar dolgozókat a kapitalizmus elleni harcból. A nemzetiségek harca ebben a helyzetben szorosan összefonódott a fasiszmus elleni harc, a békéért való harc ügyével. 1939-ben a Kolozsváron tartott népi találkozón a magyar dolgozó tömegek kiáltványban tiltakoztak az új háború, a revizionista uszítás és a nemzeti elnyomás ellen. 1940 őszén a bécsi döntés napjaiban pedig a Párt tiltakozott Erdély kettészakítása ellen és amiatt, hogy Észak-erdély dolgozóit Horthy fasiszta terrorjának szolgáltatták ki. A Párt, amely következetesen a proletárnemzetköziség vonalán halad, ugyanakkor felhívta az Észak-Erdélyben élő román dol-

gozókat, hogy harcoljanak együtt a magyar proletáriátussal, a Kommunista Magyarországi Pártjának vezetése alatt, mert csak a proletárnemzetköziség alapján és az együttélő nemzetiségek dolgozóinak közös harcával szabadulhatnak fel a társadalmi és nemzeti elnyomás alól.

A Pártnak ez a vonala töretlenül végig vonul a háború idején az illegálitás legnehezebb esztendeiben vívott küzdelmében is. A Párt szakadatlanul szervezi a tömegeket a háború, a nacionalizmus, az antiszemitizmus ellen, a Szovjetunióval való békéért. Amikor a dicsőséges Szovjet Hadsereg felszabadítja országunkat, a Párt bátor harca megakadályozza, hogy a nacionalizmus, akár a román, akár a magyar burzsoázia befolyása alatt újra fellángoljon. A tömegek mozgósításával véget vet a Maniu-gárdisták terrorjának, és mindjárt a felszabadulás első időszakában lefekteti az együttélő népek megbékélésének politikai alapját. Ehhez tartozott az a küzdelem is, amelyet a Párt és irányítása alatt, a magyar dolgozó tömegek azok ellen folytattak, akik imperialista bujtatókra Erdély kérdésében megpróbáltak szembeszállítani a magyar és román dolgozókat.

EZZEL A KÖVETKEZETES,

szívós harccal sikerült a dolgozó tömegek küzdelmét mindvégig helyes irányban tartani és megteremteni az ország dolgozó közt a megértést, az együttműködést a reakció leverésére és a szocializmus építésére. Ez a következetes és szívós harc tette lehetővé, hogy az ország nemzetiségei, így a magyar nemzetiség is, olyan jogokhoz, oly széleskörű szabadsághoz és fejlődési lehetőséghez jussanak, amilyenre a polgári-földesúri rendszerben nem is gondolhattak. A Párt bátor és következetes harcának eredményeként a román dolgozók és az együttélő nemzetiségek dolgozóinak politikai-erkölcsi egysége mind szilárdabbá, kovácsolódik hazánkban.

DEMETER JÁNOS dr. egyetemi tanár.

Az „Unirea” öntődjének tágas helyiségében a tető alatt daru kuszlik. Hatalmas vasdarabokat cipel a zúgó kemence felé. A formák mellől alacsony férfi emelkedik fel: Sztábon Jenő vasöntő. Arca, ruházata graffitoporos. Amikor megmondjuk, hogy mi járban vagyunk készségesen áldoz néhány percet a beszélgetésre. Megkérjük: mondjon valamit arról, hogy milyen volt az élet a haracosló tőkésék világában és milyen most. Néhány pillanatra elhallgat, rendezgeti gondolatait. Előbb lassan, tagoltan, majd egyre jobban belemelegszik a beszédbe. Huszonegy éve öntő. Ebből huszonegyet a kizsákmányolók jármában töltött. Munkáján tőkésék zsírosodtak. Két évtizeden át bármennyit dolgozott, mégis alig élt meg. Munkástársával egyik napról a másikra tengődött.

A harminecas évek elején behívták katonának. Két évig a kapitánisták és bojárak hadseregében kinozták. Mert kisebbbél volt, román bajlarságnál naponta egy-két pohonnal többet kapott vadállatias őrmesterektől és tisztoktól. Sorsa olyan volt, mint a többi sokszáz-ezer munkásé. Sanyaru és bizonytalan. Ebből a sorsból a kivézető utat évtizedeken át a kizsákmányolók gyilkos terroruralma torlaszolta el. De a munkásosztály hősi harca szétzúzta a torlaszokat. A Szovjet Hadsereg dicső győzelme felszabadította Sztábon Jenő vasöntőt is. Milliós és milliós dolgozó számára új élet kezdődött. Az elnyomatlanság szabadult milliók élén a Párt haladt, a munkásosztály leghíbb, legbátrabb, legképzettebb fiaiból alakult élcsapat. Sztábon Jenő vasöntő nap mint nap látta, miként harcol a Párt és váltja valóra azt, amiről a megtagadottság években is ábrándozott. 1940-ban Sztábon Jenő belép a Pártba. Ő is a harcosok soraiban akar haladni...

A Párt boldog jövő felé vezeti őket...

Sztábon Jenő a Pártban megtanulta, hogy a dolgozók bőséges életét csak harcral és alkotó munkával lehet megteremteni. Most, a nagy nap küszöbén megilletődve említi, hogy a Párt támogatásával miként lett újító és milyen eszserültséssel sikerült a szövőgépek öntési idejét négy órától három és félre csökkentenie.

— Örömmel vállaltam csoportom tagjaival együtt, hogy május 8-ig a terven felül két kártoló géppel többet öntünk. Vállalásomat kibővítettem azzal, hogy tizenkét egyéni versenyszerűdést kötöttem. A jövőben még újabb eszserültségekkel szeretnék hozzájárulni Pártnak harcához hálából azért, hogy a boldog élet felé vezet mindannyunkat...

Krasznai György ötvenhat éves dolgozó paraszt. Barázdás arca elkomorult, amikor régi emlékeiből idéz a verfényes májusi reggelen a Gyula felé vezető országúton.

— Igen, még most is ökölbe szorul a kezem, ha visszagondolok arra, hogyan szedték be regente falunkban az adót. Egy ilyen májusi nap lehetett akkor is, ugy 1930 táján. Így reggel részeg végrehajtott állított be Magyarlónára. Csenedőrok segédletével, agyba-főbe verte az emberkeket az utcán. A jegyző meg a bíró nevetve néztek ki a község háza ablakán. — Ugy kell a rüheseknek — biztatták a dühöngő adószedőt. Ha a rimánkodó felségem nem csimpaszkodok belém, fejszével hasítom szét a gazember fejét.

Gyűlölköző urojtéköseppel ültnek ki Krasznai homlokán. Barna kezfejjével letörli a verejtéket, majd mintegy magyarázatokppen hozzáfüli: — Így bántak velünk, sze-

genyparasztokkal az urak. Hány-szor, de hány-szor kellett eladnom az utolsó szem gabonát, hogy az adót kifizethessem. Nyenkor aztán hónapokon át éhezhetünk. A szegénységen fel-vül még az is nyomoruságunkra szolgált, hogy magyarok voltunk. A falu iskolájában a gyermekek alig tanulhattak valamit magyarul. A gyermekeimet otthon kellett betűvetésre tanítanom. De jobb erről a silány, kutyának való életéről nem is beszélni. Az emberben csak feljör a méreg, amikor arra gondol, hogy hiába törtük magunkat. A szegénység makkas vendégként fészkelte be magát nálunk.

A felszabadulás utáni évekre terelődik a szó. A Párt kemény harcára. Krasznai barázdás arcára derül ereszkedik. Lelkesen beszél arról, hogy a Párt nélkül, bölcs irányítása nélkül, a városi munkások segítségével nélkül bizony még ma is elnyomatlásban élne a falu dolgozó népe.

— Ezelőtt vagy huszonöt évvel a vulkán bányaüzemnél dolgoztam, akkor ismertem meg a munkásság harcaát. Azóta mindig abban bíztam, hogy a Párt harca megdönti a gyárosok és földesurak hatalmát és igazságot terem nekünk is, falusi dolgozóknak. Reménykedésem valóra is vált. A Párt biztosította nekünk is a szabadságot. A Párt segítette, tanította. A Párt világosított fel arról, hogy a szegénységből, az örökös gondokból csak úgy szabadulhatunk, ha kollektív gazdaságba tömörülünk. Amikor már egészen világosan láttam a közös gazdálkodás előnyét, nem sokat kértem magam. Az első köztől jelentkeztem a gyula kollektív gazdaság megalakítására. Amióta benne vagyok a „Május 1” kol-

lektív gazdaságban, biztosnak látom a jövőt. Tudom, hogy há-zunk tájáról elűzzük a szegénységet, mert velünk van a Párt.

Sipos András igazgató-tanító. Sokat hányódott ő is az életben. 1921-ben került ki a tanítóképzőből. Mindjárt el is akart helyezkedni. Szegényparaszt szülői gyermeke volt, állás után kellett tehát néznie. Nagy reményekkel utazott a székelyszombori tanítótáborra. Utközben arról ábrándozott, miként tanítja majd a gyermekeket. Ábrándozása azonban hamarosan széfoszlott. A székelyszombori templom előtti téren a tanítótáborlasztásra gyülekező népet a csenedőrok puskatussal kergeték széjjel, neki pedig durva szóval adták tudtára: nincs mit keresnie a faluban. Sipos András akkor kezdte megismerni a tőkés és földesurak rothadt rendszerének nemzetiségellenes politikáját. Később még jobban megismerte.

— A harminecas évek végén lehetett. Akkortájt Bukarestben voltam tanító. Egy délután néhány tanulóval a villamos megállónál várakoztunk. A gyerekek beszélgettek. A villamosra még más utasok is várakoztak. Hirtelen, se szó, se beszéd, egy magasarangu tiszt szidalmazni kezdte a gyermekeket és az egyik fiút úgy arculütötte, hogy az szegény érdebrekott. A királyi hadsereg törzstisztjének füllé-

Ime, így alakult három ember, három egyszerű ember sorsa. A Párt harcaát felszabadításukért, sorsuk megjavulásáért. E három ember sorsa, sok millió dolgozó sorsával közös, azoknak a sorsával és életével, akik a Párt dicső harcának eredményeként ráterheltek a boldog jövő felé vezető útra.

LÁZAR JÓZSEF

sértette a magyar beszéd... Sipos András legyint, mintha hesegtetni akarná a mult nemzetiségi átkának emlékét.

Hol van már mindaz — mondja. — Hol van az a nyomoruság, amikor kezdő tanítóként 580 lej havi fizetést kaptam, az ebédkosztért pedig ugyanakkor jóval többet kértek havonta.

Sok év telt el azóta. Hazánkban forradalmi változások következtek be. Megváltozott a dolgozók élete. Román és magyar dolgozók egyaránt. Sipos András sorsa is gyökeresen megváltozott. Ma a kolozsvári I. számú kétciklusos iskola igazgatója. Népköztársaságunk 640 gyermek nevelését bízza arra, akit a mult kizsákmányoló rendszernek csendőrlényei puskatussal akadályoztak meg hivatása gyakorlásában.

— Ahhoz, amire az életben vágytam, hozzásegített a Párt. Most szabad országban, szabadnak érzem magam és elértem: munkám érdemszerinti megbecsülését. A Pártnak köszönhetem, hogy sorsom jobb lett, hogy a lányom jövőre orvos lesz. De még sokkal többet köszönhetek a Pártnak. Mint hivatásának élő tanító, mely hálával tartozom a Pártnak azért, hogy Népköztársaságunkban a dolgozók gyermekei szabadon és rohamosan javuló körülmények között tanulhatnak. Hálámat, szeretetemet, ragaszkodásomat azzal kívánom kifejezni, hogy a gondjaimra bízott gyermekeket kommunista szellemben, a Párt harci zászlaja iránti hűségre neveltem mindig.

Dicsőség 30 éves Pártunknak!

A Párt készítette elő Gheorghiu-Dej elvtárs irányításával az 1944 augusztus 23-i történelmi jelentőségű aktust

Mialatt a kommunisták, az öntudatos dolgozók és becsületes hazafiak a fasiszta-katonai diktatura ellen harcoltak, és előkészületeket tettek, hogy végzetes csapást mérjenek a hitlerista hódítók romániai cinkosaira, azalatt a burzsoázia és a földbirtokos osztály képviselői Dinu Bratianu, Ghita Pop, Ionei Pop és Maniu atyafisága a különböző bankok és vállalatok igazgatóságaiban a német tőkéssekkel paktáltak. Ez a gyászos reakciós társaság a romániai dolgozók véres verejtékén összeharagszott milliárdokon a német tőkéssekkel osztozkodott.

Az amerikai és angol trösztöknek a nemzeti parasztpárti és liberális ügynökeiken keresztül szoros együttműködést sikerült teremteniük a hitlerista trösztökkel. Az angol-amerikai monopólióknak a Szovjetunió elleni háborúval sikerült újabb és hatalmas nyereségekre szert tennie. A Standard Oil hazátlan tőkésai, romániai érdekeltségeiket az I. G. Farbenindustrie és a hasonszórú német mamutvállalatok védelme alá helyezték azzal, hogy a Standard Oil megvédi a német tőke érdekeit Amerikában, Angliában és más nyugati államokban. Így a Standard Oil érdekeltségéhez tartozó Romano-Americana vállalat a német hadigépezet számára szállított 1941-43. között, 1.315 millió lej „bevallott” nyereségre tett szert. A román gazdasági élet a szovjetellenes háború idején csillagászati számban kifejezhető nyereséget jelentett az angol-amerikai milliárdosok és a német tőkés számára. Természetesen az angol-amerikai milliárdosok a hatalmas üzletekből „morzsákat” — súlyos milliókat juttattak a román tőkésnek.

Mialatt az Antonescu-féle katonai fasiszta diktatura elkötelezte magát arra, hogy a végéig kitart Hitler és bandája mellett, a román burzsoázia és a földesurak más képviselői — Maniu és Bratianu — elszabotálták a Szovjetunió részéről tett előnyös fegyverszüneti egyezmény megkötését. Maniu és Bratianu megbízottak útján a szövetségesek kairói parancsnokságán keresztül tárgyalásokat kezdtek az amerikai-angol imperialistákkal. A román burzsoázia és a földesurak abban reménykedtek, hogy valóra válik Churchillnak, a hirhedt háborús uszítónak, a Szovjetunió esküdt ellenségének az a terve, hogy az angol-amerikai csapatok elárasszák a Balkán-félszigetet és ezzel megakadályozzák a délkelet európai népeket abban, hogy saját kezükbe vegyék soruk intézését. A dolgozó nép ellenségei abban reménykedtek, hogy sötét eselszövéseikkel sikerülni fog a német megszállók uralmát, az angol-amerikai imperialisták uralmával felcserélni és így kizsákmányoló és elnyomó rendszorüket megszilárdítani. Maniu és Bratianu hallani sem akartak az Antonescu-féle diktatura és a német megszállók elleni harcról. Mind Antonescut, mind pedig a németeket az utolsó pillanatig, szolgáló módon támogatották. Ugyanezt tették a jobboldali szociáldemokrata vezetők is, élükön Titel Petrescuval, a burzsoázia hívségei laká-

jával, aki következetesen visszatartotta a kommunistáknak a munkásegységre vonatkozó ajánlatát.

A Munkásegység-front csak 1944. május 1-én alakulhatott meg, amikor a dicsőséges Szovjet Hadsereg már felszabadította Észak-Moldvát és a front a Prut és a Szeret vonalon alakult ki.

A Munkásegység-front, amely a munkásosztály akcióegységét fejezte ki, létrejöttét felhívásban közölte, amelyben a többi közt ezeket szegezte le:

„A békét, amelyet az egész nemzet óhajt, a nép harcával kell kivívni és saját kezeibe kell vennie sorsa irányítását...”

A kiáltvány a továbbiakban felhívta az ország népét, hogy harcoljon az azonnali békéért, az Antonescu-kormány hatalmának a megdöntéséért, a hitlerista-ellenes erőkből álló nemzeti kormány megalakításáért, a hitlerista csapatoknak az ország

tartott Bodnaras elvtárral és a Gestapo, a sziguranca, a „titkos szolgálat” éberségét kijátszva, levélben, vagy más elvtársak útján irányította a történelmi jelentőségű aktus előkészületeit.

1944. augusztus 9-ről 10-re virradó éjszaka Gheorghiu-Dej elvtárs megszökött a targuiui táborból és maga irányította az augusztus 23-i események előkészítését. Szökését a pártvezetőség előzetes terve alapján, pártaktivisták és néhány Goryés Valcea-megyei tanító és paraszt segítségével hajtották végre.

Mialatt a hazafias erők, élükön a Kommunista Párttal, az Antonescu fasiszta rendszer megdöntésére szervezkedtek, hogy a fegyvereket a német hódítók ellen fordítsák, a román reakció vezetői, Maniu és Bratianu kétségbeesett kísérleteket tettek Antonescu és bandája megmegtérésére.

A Kommunista Romániai Pártjának harca a jobboldali szociáldemokraták árulása ellen

A Kommunista Romániai Pártja megalakulásától fogva, az illegális nehéz körülményei között szakadatlan harcban állott a jobboldali, áruló szociáldemokrata vezetőkkel. Már Pártunk alapítása, a kommunista csoportoknak egységes Kommunista Pártba való tömörülése és a Kommunista Internacionáléhoz való csatlakozása egyenesen a munkásosztály ellenségei, a jobboldali szociáldemokraták elleni harcban, az áruló szociáldemokrata elemeknek a Pártból való eltávolításával kapcsolatban történt.

Pártunk megalakításától kezdve a munkásosztály egységéért, az egész munkásosztály érdekeiért harcolt. Ezzel szemben a jobboldali szociáldemokraták, Bartha, Bicuiman, Flueraş, Gherman, Hoffer, Jumanca, Ujhelyi s a burzsoázianak a munkásosztály közé küldött többi ügynökei éppen azt a feladatot vállalták, hogy megbontsák a munkásosztály egységét. Mindent elkövettek, hogy elgáncsolják a Kommunista Kiáltvány döntő jelszavának valóra váltását, azt, hogy „Világ proletárjai egyesüljete!”

Valahányszor a burzsoázia válságba került s a munkásosztály forradalmi erői növekedőben vol-

A másik harci terület a szakszervezet volt. A Párt nagy súlyt helyezett arra, hogy a kommunista elvtársak a különböző tömegszervezetekben minél erőteljesebben dolgozzanak. Feladatuk az volt, hogy helyes proletár magatartással, gazdasági és politikai harc és odaadó szakszervezeti munka révén, döntő befolyást szerezzenek ezekben a tömegszervezetekben, ellensúlyozzák a jobboldali szociáldemokrata vezetést s verjék ki hadállásaikból a szociáldemokrata árulókat.

A Párt V. kongresszusának határozata ezzel kapcsolatosan lezögezte, hogy a leghatározottabban harcot kell folytatni a szociálfasiszta vezetés alatt álló szakszervezetek befolyásának lebecsülése ellen, valamint az ellen a gyakran „baloldali” frázisok mögé bujósulni ellen, amely nem tartja szükségesnek, hogy ezekben a szakszervezetekben a kommunista dolgozók „Mind ezekben a szakszervezetekben kommunista frakciók kell, hogy legyenek!” — szögezi le a határozat. „A kommunista frakciók körül széles, határozott formával bíró vörös szakszervezeti csoportokat kell teremteni!” — mondja tovább a határozat. Ezeknek feladata az volt, hogy a tagok tömegét, valamint a szervezeti munkásokat a forradalmi szakszervezetekkel karöltve maguk köré csoportosítva szervezzék a munkásság harcát és a reformistákat kiverjék a munkásosztály köréből elfoglalt pozícióikból.

Ezek a „vörös ellenzéki csoportok” sokféle harci eszközzel, gyűléseken, röpcédulák útján, a legális sajtólehetőségek felhasználásával valóban nem egyszer verték ki helyükből a szociáldemokrata árulókat.

1932 tavaszán heves harcok dúltak a „Vasutas Szövetség”-ben, amelynek a vasuti dolgozók érdekeit kellett volna szolgálnia, de a szociáldemokrata vezetés eladta az egész szövetséget a kormánynak. A kolozsvári „Világosság” című, a Párt irányítása alatt álló s néhány szám megjelenése után a rendőrség által betiltott hetilap 1932 május 22-i számának leplező cikke élénk fényt vet a jobboldali szociáldemokrácia ellen folytatott harcokra. „Vasutas levei” cím alatt részletesen ismerteti a „Vasutas Szövetség” és áruló vezetőinek üzemeit s ezekkel kapcsolatosan a következőket írja: „A kormány nyomoroffenzívája és a „Vasutas Szövetség” árulása rendkívül elkeserítették a munkásságot. Most már világosan látták, mi a helyzet, mit kell tenni. Az egyes műhelyek delegátusai konferenciát tartottak, melyen megállapították, hogy a legelősebb harcot indítják egy kormány, mint a Szövetség vezetői ellen.

Országos akcióbizottságot választottak, melynek vezetése alatt országos akciók kezdődtek. Bukarestben, Galacon, Iasiban és Pascaniban a nyílt utcán tüntető követeléseikért a CFR-munkásság, Nagyváradon tüntető sztrájk, Désen és Kolozsváron hatalmas gyűlés hirdette, hogy a vasúti rabló megelégedett a kizsákmányolással és bérrel. Így számolt be a „Világosság”.

Pártunk számos tömegakcióban, sztrájkban, forradalmi jellegű megmozdulásban szigetelte el a tömegektől a szociáldemokrata vezetőket és aratott győzelmet azok árulásai ellenére. De a legfényesebb győzelmet a munkásosztály egységes forradalmi harcban akkor aratta, amikor a második világháború sulyos, fasiszta terrorviszonyai közepette, Gh. Gheorghiu-Dej elvtárs vezetésével megszervezte 1944 augusztus 23-ának előkészítését. Ez az előkészítés a kizsákmányoló osztályok képviselői s cinkosai, a jobboldali szociáldemokraták tervei megsemmisítését jelentette, akik különböző terveket szöttek a Szovjet Hadsereg felszabadító hadműveleteinek megakadályozására és az amerikai és angol hadseregek az országba való beharására.

Illegális pártunknak a jobboldali áruló szociáldemokrata jelölti győzelme nyomán kapcsolódott össze hazánkban a fasiszta iga alól való felszabadulásával.

A PÁRTHOZ

Miként a nagy folyam, mely egyre új medrek vizét vesz fel, milliók szívével növekedve, a vers, Pártunk, feléd ível.

Régeetlen, retentő csatákkal rádtekintettek fiad, a konokan hallgató szájak, hogy szólanak, zengnének itt!

Tőlük tanulunk hitet tenni dicsőséged nagy ünnepén, igaz kommunistákká lenni, oly keményekké, mint a fém.

Most, midőn minden harcos híven, — párttag és pártönkivüli —

megesküszik, kézzel a szíven: veled fog tovább küzdeni!

Veled, megtántoríthatatlan, vezess előre, még tovább, te, legelső mindig a harcban, világolj nekünk, hősi Párt!

Testünk pajzsával védnénk téged, te vagy a legdrágább nekünk, küzdünk s ha kell, meghalunk érted, hiszen te vagy az életünk.

Te vagy mindnyájunk édesatyja, irányító, legjobb barát, ki harminc éve pillanatra meg nem állsz fáradhatlan Párt.

Vas élmunkások élmunkása, népek reménye, fénye te, kinek csodát tevő szavára gyorsul a munka üteme.

Ömlik az érc, szikrákat szórva új üzemek erdeje né, hogy önmagát megsokszorozza a felszabadított erő.

S épül az ország, éjjel-nappal, konok harcokban, szüntelen s így nővünk mi is szakadatlan, velünk vagy te: a győzelem!

MARKI ZOLTAN.

területéről történő kiűzéséért, a német hadigépezet megsemmisítéséért, a felszabadító Vörös Hadsereg támogatásáért, a szabad, demokratikus és független Romániáért.

A Kommunista Párt 1943. telén elhatározta, hogy a hitleristák, valamint Antonescuék ellen az öntudatosabb munkásokból és hazafiakból fegyveres harci egységeket alakít. A fegyveres csoportok megszervezésével, előkészítésével és felfegyverzésével Emil Bodnaras elvtársat bízták meg.

Gheorghiu-Dej elvtárs, Teohari Georgescu és Chisinevschi elvtársakkal együtt a karánssebesi börtönből akciót indított a Párt vezetőségébe beszivárgott ellenséges elemek, provokátorok: Foris, Coffler és mások leleplezésére. Így sikerült 1944. augusztus 23-a előtt a Párt vezetőségébe beszivárgott ellenséges elemeket eltávolítani, akik a pártkáderek egész sorát rombolták szét és megakadályozták a Pártot abban, hogy a szovjet-ellenes háború ollen széleskörű tömegmozgalmat szervezzenek hazánkban.

Gheorghiu-Dej elvtárs a targuiui táborból, szoros kapcsolatban a bukaresti pártvezetőséggel, szervezte meg és irányította az Antonescu-diktatura megdöntésére és a németek elleni harc politikai-katonai tervét. Időnként megbeszéléseket

A Szovjet Hadsereg fergetes győzelmei folytán a moldvai arcvonal összeomlott, és így filmszerűen perogtek az események. 1944. augusztus 23-án éjjel Bodnaras elvtárs vezetésével egy hazafias csoport a királyi palotában letartóztatta Antonescut és a Párt egyik konspirációs helyiségébe szállították.

A hadsereg, amelynek sorában már régebben érezhető volt a német fasiszták elleni gyűlölet — fegyvereit hazánk igazi ellenségei: a német imperialisták ellen fordította.

Hazánkban, különösképpen Bukarestben, a hazafias harci alakulatok közvetlenül az augusztus 23-i események után, hősiesen harcoltak a hitlerista megszállók ellen.

1944. augusztus 23. hazánkban a Szovjetunió dicsőséges hadserege által történt felszabadításának napja, a Román Kommunista Párt által vezetett hazafias erőknek, az Antonescu-féle diktatura megdöntésének a napja — Népköztársaságunk népének legnagyobb ünnepe.

1944. augusztus 23-ika Románia történetének szomorú és szőgyenteljes fejezetét zárta le és új, dicső fejezetet nyitott meg, felszabadítónk és szövetségeseink, a Szovjetunió támogatásával, a Párt irányításával: a haladás és a felemelkedés korszaka nyílt meg dolgozó népitnk számára.

tak, a jobboldali szociáldemokrata vezetők mindannyiszor akcióba léptek a burzsoázia védelmére, a munkásosztály letörésére. Így érthetjük meg, mily hasznos eszköz volt a szociáldemokrata árulás a romániai tőkés-földesuri rendszer kezében az 1929-32-es nagy gazdasági válság idején. A tőkés-földesuri rendszer a válság tőkés kivétel útját: a dolgozók bérének és életszínvonalának leszállítását, a válság összes terheinek a dolgozók vállaira való rakását, a Szovjetunió megtámadására, megsemmisítésére irányuló kalandor-háború előkészítését erőszakolta.

Ehhez szüksége volt a jobboldali szociáldemokrata áruló segítségére. Ezt a segítséget meg is kapta tőlük. A munkásosztály megfélemezése, harcának lefegyverzése, sztrájkjait, tüntetéseit elgáncsolása vagy elárulása, sztrájkőrök szervezése, akciók előkészítésének az igazgatóságánál s a szigurancon való besugása, — ez volt a jobboldali szociáldemokrata „általános” tevékenysége. Szükség esetén azonban baloldali frázisok és manőverek útján igyekeztek a tömegek bizalmát, fértközml, akciók élére állani, s ezt azután zsákutcába juttatni.

Mind ezek ellen a szociáldemokrata gazságok ellen szivósan, elkeseredetten küzdött a Párt. E harchoz kiváló fegyvereket szolgáltatott a Párt V. kongresszusának határozatai, konkrét utmutatásai.

Az V kongresszus határozatai két fő harci területen irányították a jobboldali szociáldemokratakkal szembeni harcot.

Az egyik fő harci terület maga az üzem volt. Az áruló szociáldemokrata bizalmakkal szemben az üzemi munkásság elszánt eleméből szervezett akcióbizottság feladata az volt, hogy leleplezze a szociáldemokrata árulást, szervezze és vezesse az üzemi munkásság valódi harcát.

Virágzó kultúra a Párt harca nyomán

Ki ne emlékezne arra, milyen „kulturális élet” jellemezte országunkat néhány évvel ezelőtt, az átkos tőkés-földesuri rendszer idején? Sötét tudatlanság — a kizsákmányolás velejárója — falvainkon s városainkban; olcsó és hazug férc-irodalom, művészet, film és színház; a tömegek teljes kizárása a tudomány és művelődés területéről; tudatlan, gép-emberek nevelése iskolákban s minden más eszközön keresztül, hogy a tömegek olcsó és könnyen félrevezethető munkaerőkké, időről-időre

pedig ágyútörelékké váljanak a kizsákmányoló osztályok számára. Ezt az állapotot zúzta szét a Párt, amikor a politikai és gazdasági élet gyepőlőivel együtt a kulturát és tudományt is a tömegek kezébe helyezte, az ő szolgálatukba állította. Falvaink életéhez ma szorosan hozzátartozik a kulturotthon, könyvtár, iskola, betűvető tanfolyam és sok más kulturális létesítmény. Városaink egyre szaporodó közép- és felsőfokú iskoláinak padjait dolgozók gyermekei töltik meg egyre töme-

gesebben. A színházak, operák és mozik a tömegek számára közvetítik az élenjáró szovjet kultúra kimeríthetetlen kincseit. Az igazi tudományt és műveltséget közvetítő könyvek ma a dolgozó ember harcos segítőitársai. Általában, a művelődés kérdése mindennapi problémájává vált a dolgozó embernek. A Párt szélesre tárta a tudás kapuit, mert a tudás fegyver, építő erő a jobb, virágzóbb, teljesebb élet megteremtésében.

Az „Unirea”-gyár fémipari szakmai iskolájának növendékei a Párt 30. évfordulója tiszteletére vállalták többek között egy miniatűr esztétikápad elkészítését a gyakorlati oktatás megkönnyítése céljából.

Növendékek munka közben, az iskola műhelyében.

Egy színházi előadás eredménye...

Az egyik áprilisi vasárnapon a tordaszentlászlói kulturotthon előtt különösen élénk volt a mozgás. Csoportokba gyűlt, beszélgető emberek tekintettek fűrkészve az országot felé. A kolozsvári Állami Magyar Színház falujáró művészcsoportjának érkezését várták.

— Aztán, biztos, hogy eljönnek? — érdeklődött egy kételkedőbb természetű öreg a kulturotthon felelősétől, majd a megnyugtató válasza ismét elvegyült a beszélgetők közé.

A színház művészei még nem érkeztek meg, de a kulturotthon terme már zsúfolásig megtelt.

— Szorulatok összéb... —

— Sok jó ember kis helyen is megfér — biztattatták a kívülrekedtek a bennlévőket. Azok szorultak is. A padokat már harmadszor húzták szűkebb térközre, de az ajtón még mindig befelé igyekvő fejek nyomultak be, „csak egy kis helyet” felkiáltással.

— Elég, elvtársak! — állt a kulturotthon ajtajához a felelős. — Többen már nem férünk be.

— Hát engem csak nem zárás ki? — igyekezett azért valahogy csak begyűrödni egyik szomszédja, de bizony sehogy se sikerült. A terembe még egy gombostűt se lehetett a földre ejteni.

Elhangzott a gongütés. Felgördült a függöny és megkezdődött az előadás. A kulturotthon előtt pedig

ott feketételt: a kívül maradtak csoportja. Az emberek csak nem szédültek el. A teremből hatalmas nevetések, felzúduló tapsok robbantak ki — és ez még jobban felcsigázta az emberek érdeklődését.

— Jó lehet, — állapította meg valaki.

— Jó bizony — felelte rá egy másik hang. De az már nem jó, hogy mi csak kívülről fűlekünk be.

— Beszélni kellene a művész elvtársakkal — vetette fel az egyik csoport. — tartanak még egy előadást. Nekünk, akik kívül maradtunk.

— Ugy is kell — helyeselték a többiek —, hiszen annyian vagyunk, hogy bőven megtöltjük még egyszer a termet.

A felvonásközi szünetben elkapták a kulturotthon felelősét.

— Még egy előadást kéne tartani — igyekeztek meggyőzni. — Látnod, mennyien szorultunk ki.

— Már felvettem ezt a kérdést, elvtársak — magyarázta a felelős. — Sajnos, nem lehet. A művész elvtársak munkája is éppen úgy, mint a miénk, tervszerűsítve van. Innen Magyarfenesre mennek. Ott is játszaniok kell. Nem futná ki az időből, hogy nekünk még egy előadást tartanak...

— Kicsi a kulturotthonunk — állapította meg valaki. — Nem a mi falunkra szabták. Akkorának

kellene lennie, hogy mindannyian elférjünk benne.

— Nagyobb kulturotthon kell nekünk — helyeselték többen.

Az előadás végetért. A közönlő emberek elvegyültek a kívül maradtakkal. Színes, meleg szavakkal boncolgatták azt az élvezetet, amiben a színjátszás művészei részesítette őket. Az autóbusz motorja felbuzogt és a színház falujáró művészcsoportja lelkes integetéstől kísértén indult a másik kulturotthon felé, ahol egy másik falu dolgozói várták őket.

A tordaszentlászlói dolgozó földművesek azonban nem nyugodtak meg. Nagyobb kulturotthon kell! — vált általános jelszóvá a falu dolgozói között a színházi előadás tapasztalatának tanulása és ez elhatározással is érlelődött. Az elmúlt napokban, a Magyar Népi Szövetség kolozstartományi szervezeténél bentjárt Tordaszentlászlóról Mátyás Lajos dolgozó földműves és közölte, hogy Tordaszentlászlói dolgozói levonták a tanulást és elhatározták, hogy nagyobb kulturotthonot építenek. Olyant, amelyből nem szorul ki senki a kulturára szomjazó tömegeből és amely méltó otthona lesz annak a munkának, amely a Párt irányításával és segítségével dolgozó falusi népünk kultúr színvonalának felemeléséért folyik.

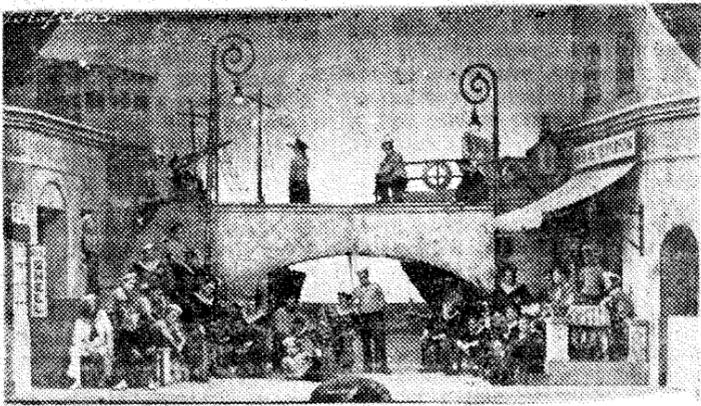
Szigeti Kálmán

A Bolyai Tudományegyetem, a Párt következetes szállításai nemzetiségi politikájának egyik élő bizonyítéka, évről-évre bővül, gyarapodik.

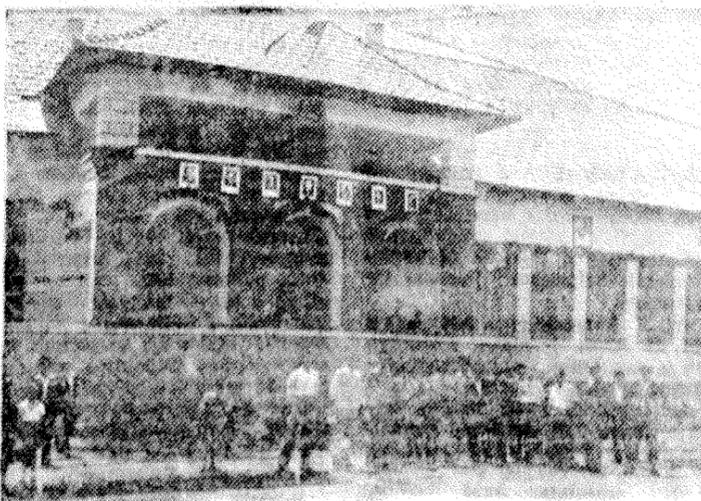
Az egyetem hallgatóinak egyik csoportja a nemrég létesített fizikai laboratóriumában.

A kolozsvári Állami Magyar Operát a Párt adta a magyar nemzeti-szerű dolgozóknak.

Az opera ez évadbeli legnagyobb közönség sikere a „Szabad szél” nagyszerű, békeharca mozgósító szovjet operát egyik jelenete.

Virágzó kultúra fakad a Párt küzdelméből falvainkon is.

A Dacia rajnai Kackó kulturotthona.

Öntudatos harcosná nevelte a Párt

PÁRAS, HÜVÖS ŐSZI SZEL

fujt, amely összezsugorodott faleveleket sodort magával. A külvárosi utcákon ilyenkor kevesen jártak. A lakosság nagyrésze munka nélkül, hideg viskókban húzódott meg. A lakást csupán azok hagyták el, akik kéziszekérre rakva, vagy kötélben, hosszú fákát, hulladékágakat húztak az erdőből. A sáros utcákból didergő, meztelbaba gyermekek igyekeztek az iskola felé. Szemük könnyezett a hidegtől, sápadt arcukat pedig vörösrre csípte a hideg szél.

Nádásan Rozália az ablakból nézte az iskolába igyekvő gyermekeket. Ő is szeretett volna tanulni, de nem volt ruhája, hogy az iskolába mehessen. A családban hárman voltak testvérek. A szülők kora reggeltől késő estig dolgoztak, azonban a kevés fizetésből nem jutott ruhára, cipőre. Így a gyermekek alig cseperedtek fel akkorára, hogy iskolába járhasanak, már dolgozniok kellett. Rozáliát a cukorgyárban helyezte el az egyik ismerős. Tíznegyvenes volt, amikor először belépett az üzem kapuján.

Kezdetben nehezen ment a munka. A gyár igazgatója egy helyre osztotta a felnőttekkel. S ha lemaradt a munkával, szidás, verés volt a fizetés. Este fáradtan, kábultan ment haza, de másnap újból dolgoznia kellett a kenyérért és néhány ruhadarabért. Így ment ez hosszú időn keresztül. Olvasásra, tanulásra nem volt ideje. Pedig minden vágya az volt, hogy tanulhasson, képzhesse magát.

Nadasan Rozália négy esztendőig dolgozott a cukorgyárban. Megismerkedett a munkások legjobbjaival, akik segítettek, hogy tanulhasson. Titokban egy-egy illegális újságot, brosúrát kapott, amelyeket félve otthon olvasott el.

A rendőrkopók mindjobban lesték, letartóztatták azokat, akik tiltott könyveket olvastak. Egy mást követtek az elbocsájtások, fokozódott a munkanélküliség, a nyomor. Rozália Tordán az üveggyárban, majd Temesváron a Gyapjúiparban kapott alkalmazást. De helyzete semmit sem javult. Nap-nap után az elbocsájtás, a még nyomoruságosabb élet fenyegette. Hite, bizalma azonban megmaradt. Érezte, hogy a kommunizmus, a munkások harca győzelemhez vezet s az ő sorsa is jobbra fordul.

Nádásan Rozália 1946-ban Kolozsváron kapott alkalmazást. Naponta nyolc órát dolgozott. Szabadidejét a tanulásra fordította. Nem titokban kellett olvasnia, hanem szabadon fejleszthette mindazt, amit az elnyomás éveiben a kommunistáktól tanult. Hasznos tagja akart lenni a társadalomnak, sokat tanult s egyre gyakrabban látogatta a gyűléseket. A munkában, tanulásban a többi párttagok példáját követte. Nem érzett fáradtságot, nem volt olyan munka, amelyet ne végzett volna örömmel, odaadással.

AHOGY FEJLŐDÖTT, javult országunk gazdasági helyzete, lassan beköszöntött a jó mód Nádásan

Rozália családjához. — Férje állásban van, két gyermeke iskolába jár. Ő a kolozsvári

„Varga Katalin”-üzem él munkásnője lett. Üzemi munkája mellett komoly pártmunkát végzett; esti tanfolyamra járt. Párttörténetet tanult. Talán senki sincs, aki ne ismerné az üzemben ezt az őszinte, nyiltarcu asszonyt. Munkában példát adott s szorgalmával elnyerte munkástársai bizalmát. Képviselőnek választották a kolozsvári néptanácsba.

Nádásan Rozália ma megsokszorozódott erőfeszítéseket tesz a munkásosztály érdekeiért. Hosszu évek során a Párt nevelte s így ragyogó távlatok nyíltak előtte. Az év elején elvégezte a néptanácsi képviselői számára rendezett tanfolyamot. Képviselőtársai a munka- és népjóléti ügyosztály állandó bizottságába választották. Azóta még határozottabban kezébe vette a dolgozók ügyeinek intézését. Műszak után felkeresi a választókerület lakosságát. Figyelmesen elbeszélget a dolgozókkal, jogos kéréseiket elintézi a néptanácsnál. Így többek között az ő kezdeményezésére javították meg a Plopiilor-utcát. Számos dolgozónak a nyugdíjkérvényét is elintézte. Munkája biztos eredményhez vezet, mert a Párt tanításait alkalmazza, szoros kapcsolatot tart a dolgozó tömegekkel.

VIDA JÓZSEF

Lelkes munkával köszöntik dicsőséges Pártunk évfordulóját Kolozsvár üzemi dolgozói

Megalakulásának 30. évfordulóját ünnepeli Pártunk. Ez a nap büszkeséggel és örömmel tölti el szabad hazánk minden becsületese dolgozóját.

Május nyolcadikán, csodálatos és őszinte, igaz szeretettel ünnepeljük azt a Pártot, amely harminc éven át szakadatlan, megtörhetetlen harcot vívott a munkásosztály és a dolgozó parasztság létérdekéért, szabadságáért, hazánk függetlenségéért. Szívvel köszöntjük azt a Pártot, amely megtanított bennünket előre nézni, a jövőbe tekinteni s amely a nagyszerű ötéves terv, távlataiban megmutatta a boldog életet, a soha nem álmódott fejlődési lehetőségeket, amelyek előttünk állanak.

Pártunk dicső harca és ut-

a felett szovjet munkamódszerek alkalmazására.

A „BREINER BELA” TEXTILGYÁRBAN

„Naponta 100 méter vásznat a terven felül” jelszóval kezdeményezett verseny magával ragadta a kolozsvári „Breiner Béla”-gyár valamennyi dolgozóját. Az elért eredmények a Párt iránti forró szeretet bizonyítékai. Április 24-től naponta 210-250 méter vászonnal termeltek terven felül. Naponta 250 méter vászonnal termeltek többet és gazdagították nemzetgazdaságunkat, mert a gyár élmunkásai — kommunisták — példát mutattak. S a jó példa követőkre talált, a verseny utolsó szakaszában mind többen kapcsolódtak

minél takarékosabban használják ki. S ebben a szovjet dolgozóktól kaptak segítséget. Szovjet munkamódszerrel, ugyanazzal a felszereléssel két és fél szer annyi nyersanyagot örölnek. Az új technikai eljárások segítségével pedig a vállalt 0,5 százalékos helyett 8,2 százalékkal növelték az üzem termelőképességét. Ez azt jelenti, hogy néhány hét alatt, az üzemből 8,2 százalékkal több jöminőségű, választékos porcelánedény kerül a dolgozók asztalára.

A RATA KOLOZSVÁRI KI-RENDELTSÉGÉNÉL

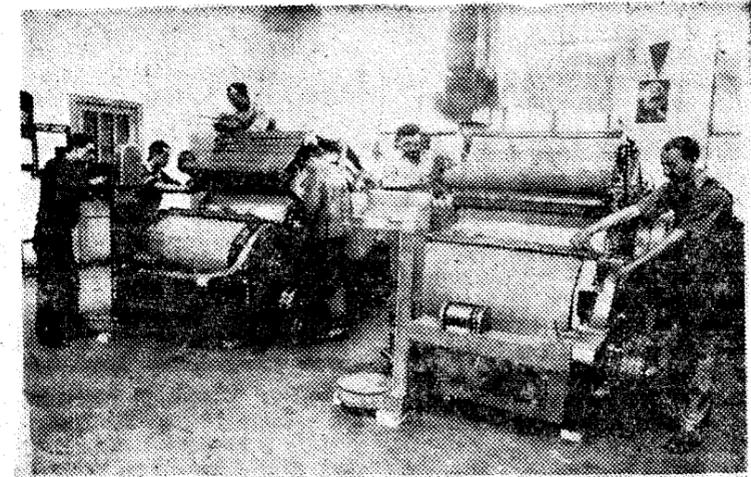
Nemzetgazdaságunk fejlődésével szállítóiparunk is fejlődik: egyre több személyszállító és teherautóra van szükség, egyre növekszik a személy- és áruforgalom a város és a falu között. A RATA munkásai mindent elkövetnek, hogy a szállításokat minél jobban végezhessék. A május 8. tiszteletére indított szocialista munkaverseny jó alkalom volt arra, hogy megbizonyítsák, hogyan tudnak harcolni jobb munkaeredményekért. A gépkocsivezetők közül 42-en kapcsolódtak be a „százszázalékos” mozgalomba. S a „százszázalékos” jó teljesítménnyel köszöntik Pártunk 30. évfordulóját. Április utolsó napjait két és fél millió lejt takarítottak meg azzal, hogy meghosszabbították a gépkocsik két javítás közötti időtartamát.

A „LIBERTATEA” BÚTORGYÁRBAN

A verseny megkezdése utáni napokban a gyár két élmunkása köszöntötte Pártunkat az első eredményekkel. A gyár enyvezőosztályán Michesan Ilie és Gás. pár Dezső naponta 240 százalékos teljesítést ért el az előirányzatot. Kommunista módra dolgoztak s példájukat a Párthoz hű, szocializmust építeni akaró munkások követték. Néhány nap alatt az üzem dolgozóinak 90 százaléka bekapcsolódott a versenybe. Munkával, lelkesedéssel tele hetek következtek. Az üzemtelepen mindenki dolgozott. Igyekeztek, hogy a vállalt 150 garbitúra népbutorának, május 8-ig elvégzendő részét befejezzék. A gyár dolgozói teljesítették vállalatuk az ünnepi műszakkal fejezték be. Az ünnepi műszakon a gyár valamennyi munkása keményen dolgozott.

Kolozsvár üzemi dolgozói lelkes munkával köszöntötték dicsőséges Pártunk harmincadik évfordulóját.

LASZLÓFI IBOLYA

Az Unirea-gyár munkásai is szeretettel készültek május 8-ra. Váltásunk teljesítéseken, terven felül 8.125.000 lej értékű ipari terméket adtak. Két kártolót, 400 darabpárhuzamos satut, 40 darab alfa-lajtűzscapot és 75 darab öntöttvas-tárgyat gyártottak előirányzaton felül. A képen a két kártológépen éppen az utolsó simításokat végzik a szerelőműhely munkásai.

mutatása révén érték el eddigi eredményeinket. A Pártunkba vetett hit tette acélossá a szennet csakányoló egeresi bányász, a vasat olvasztó „Unirea”-gyári munkás, vagy a jobbminőségű lábbeli gyártó „Herbák”-gyári munkás kezét. Pártunk iránti ragaszkodás készítette szocialista versenyre a kolozsvári üzemi munkásokat és kövacsolta egygyé az ország többi üzemeinek versenyével. S ez a hatalmas méretű országos versenymozgalom olyan új gyümölcsöket termelt, amelyek még dicsőbbé, még nagyobbá tették Pártunkat.

A KOLOZSVÁRI VASUTI FŐMŰHELYEKNÉL

„Szeretett Pártunk megalakulása 30. évfordulójának tiszteletére emeljük magasabb színvonalra szocialista versenyünket”. Ezzel a jelmonddal kapcsolódtak be másfél hónappal ezelőtt az ország két élűzemenek versenyfelhívására megindult országos versenymozgalomba a kolozsvári vasuti főműhelyek és fűtőház dolgozói. A munkások azóta egyetlen kapcsolódtak be másfél hónappal ezelőtt az ország két élűzemenek versenyfelhívására megindult országos versenymozgalomba a kolozsvári vasuti főműhelyek és fűtőház dolgozói. A munkások azóta egyetlen kapcsolódtak be másfél hónappal ezelőtt az ország két élűzemenek versenyfelhívására megindult országos versenymozgalomba a kolozsvári vasuti főműhelyek és fűtőház dolgozói. A munkások azóta egyetlen kapcsolódtak be másfél hónappal ezelőtt az ország két élűzemenek versenyfelhívására megindult országos versenymozgalomba a kolozsvári vasuti főműhelyek és fűtőház dolgozói.

— Egymillió 400 ezer lejt takarított meg — vállalták. S a takarékossági verseny magasabb fokú megszervezésével, elhatározásukat teljesítve, hárommillió lejes megtakarítást mutatnak fel az egyéni könyvecskéik. A vasuti főműhelyek dolgozói eredményesen teljesítették vállalatukat. Győztek, mert a Párt iránti szeretet fűtötte őket és mert megtanulták munkájukban követni a szovjet munkásokat. A versenyszakaszban 103 munkás tért át

be a terven felüli termelésbe a norma alatt dolgozó szövnők között.

A KOLOZSVÁRI ÁLLAMI PORCELÁNGYÁRBAN

törhetetlen akarattal, a munka iránti új magatartással küzdöttek valamennyien tervük idő előtti teljesítéséért. Látva az élűzemenek, ők is tul akarták szárnyalni versenyvállalásaikat. — Április végéig általános termelési tervünket értékben 2 millió 400 ezer lejjel szárnyaljuk tul — vállalták — s a hónap végére 4 millió 700 ezer lejt érték el. Sikeresen teljesítették feladatukat, mert megtanultak kommunista módon harcolni az ötéves terv győzelméért. Minden lehetőséget felhasználtak arra, hogy az égetőkemencéket, a gépeket, az üzemi felszerelést

A „Herbák János” művek lelkes dolgozói a vállalt 30 ezer pár lábbeli helyett május 5-ig 37.500 pár lábbeli termeltek terven felül.

A Párt harca hazánk szocialista iparosításáért

Irta: KOHN HILLEL dr.
egyetemi tanár.

Pártunk az országnak a fasiszta iga alól való felszabadulása után nyomban élére állott annak a harcnak, amely a fasiszta pusztítások következtében tönkrement gazdaságunk, mindenekelőtt iparunk helyreállítására irányult. A Párt kezdeményező és vezető tevékenységéhez fűződnek azok a hősiesség, önkéntes, áldozatkész munkálatok, amelyeket munkásosztályunk a lerombolt vagy megromogált üzemek, műhelyek, közlekedési eszközök, berendezések, közlekedési üzemek helyreállítására, forradalmi lendülettel elvégzett. Termelő gyárak, járhatóvá vált hidak, víz és villamosenergiát szolgáltató közüzemek százaai hirdetik Pártunk és munkásosztályunk alkotó vezetőjéjét.

Az ország szocialista iparosításáért Pártunk által folytatott harc jelentőségének megértéséhez tudnunk kell azt, hogy a demokratikus Groza-kormány súlyos gazdasági örökséget vett át. Különösen az ipari illetően: az ország egykori ipara fejletlen volt. Nem volt gépiparunk — s ennek a fejletlen iparnak teljesítő képességét is jelentékenyen csökkentették a háborus pusztítások. Így egyik vezető iparunkban, a petróleum iparban az üzemek feldolgozó képessége 82-85 százalékkal csökkent. Közlekedésünk leromlott, a mozdonyoknak csak 50 százaléka, a vasgőzmozdonyoknak 68 százaléka volt használható állapotban.

Az ország gazdasági helyreállításának és iparosításának, mint alapvető gazdaságpolitikai feladatoknak kijelölése Pártunk 1945. évi országos konferenciáján történt. Pártunk adta meg tehát a kezdeményezést az iparosítás terén. E kérdésben meg kellett különböztetni a reakciós felfogással, mely az országot csak mint agrár-államot, mint gabonát exportáló és iparcikkeket importáló államot kívánta fenntartani. Gh. Gheorghiu-Dej elvtárs történelmi fontosságú jelentésében leleplezte ezt a reakciós irányzatot és az ország iparosítását, elsősorban a nehézipar megteremtését tűzte ki főfeladatának, az ország gazdasági fejlesztése kulcsfeladatának. „Mi marxisták-kommunisták mindig harcoltunk azok ellen a reakciós teoretikusok ellen — állapítja meg Gh. Gheorghiu-Dej elvtárs —, akik országunkat a nagyipari hatalmak függvényévé akarták tenni. Azt hirdették, hogy államunk fejlődése egyenes és szoros kapcsolatban áll az iparosítás előrehaladásával s hogy az állam ipari erejétől függ nagymértékben államunk függetlensége is. A nehézipar fejlesztése, a gazdasági lehetőségek nyitnak népünk teljes munkaerejének felhasználására, az ország újraépítéséhez szükséges javak megteremtésére, az ország felépítésére, a városi és falusi életfeltételek megjavítására, valamint arra a fontos gazdasági szerepre, amelyet Európa e részében országunk be tud és amelyet be kell töltenie.”

A konferencián kijelölt főfeladatok között ipari téren a következők szerepeltek: 1) A vajdahunyadi vasművek, a szilvölgyi szénbányák, továbbá a resciai vasművek, a Titán-Nadrag-Kalán-üzemek termelőképességének teljes kihasználása. 2) A háborús ipar béke-termelésre való átalításának meggyorsítása és általában az ipari termelés fokozása. 3) Az ország villamosítása, vízi- és hőerőmű villamosközpontok létesítése.

A reakció lépten-nyomon igyekezett akadályozni a helyreállítási munkálatakat. A külföldi reakcióval együttműködve szervezte a szabotázszt és őrjáratok méreteiben növelte az inflációt. A reakció számításait azonban keresztülhúzta a Román Kommunista Párt 1947 június 14-i akciója, történelmi jelentőségű javaslata az ország gazdasági és pénzügyi helyzetének megjavítására.

Pártunk e javaslata — amelyeket a kormány elfogadott és így kormányprogrammá váltak — a két hónap leforgása alatt megvalósított demokratikus pénzügyreform mellett és az ipar fejlesztése szempontjából voltak döntő jelentőségűek. A program abból indult ki, hogy az ország bányáiparának és fémiparának színvonalától függ jelentékeny mértékben az ország általános gazdasági fejlődése, ezért meghatározott, az 1947. év végéig megvalósítandó ipari termelési programot írt elő. Ezzel

egyidejűleg az ipari munka megszervezése terén is alapvető intézkedések történtek: a munkaerők ésszerű elosztása az iparvállalatoknál és a szállításonál, az akkori munkabérrendszer kiterjesztése, az új munkafegyelmeg megteremtése a termelésben, stb.

A népgazdaság szocialista irányú fejlesztéséért s ennek keretében a szocialista iparosítás előfeltételeinek megteremtéséért, a Pártunk által folytatott harcot tükrözve az 1948 április 11-én hozott új alkotmány. A döntő jelentőségű forradalmi lépést az ország szocialista iparosítása felé az 1948 június 11-i államotatási törvény jelentette. Ez a törvény a Párt következetes harcának győzelme volt, amely harcot egyaránt vitte a burzsoázia népellenes, szabotáló, romboló cselekedeteivel szemben, valamint az ország felépítésének szocialista irányáért, a szocialista tervgazdaság megteremtéséért.

Az államotatási törvény forradalmi lépés volt, minőségi ugrást jelentett népgazdaságunk fejlődésében. Megteremtette népgazdaságunk szocialista szektorát és új jelleget adott az állami üzemekben folyó társadalmi munkának. Ezekben az üzemekben ettől fogva szocialista munka folyik. Mindezt rendkívül mértékben fokozta a munka termelékenységét és megnövelte ipari termelésünk mennyiségét kiterjedését. A munkásosztály által végzett önfeladózó munka s a Pártunk irányítása alatt mindinkább kifejlődött szocialista munkaversenyek eredményeként 1948 év végén az összes minisztériumok teljesítették termelési programjaikat. A főbb termelő eszközök államotatása, — kapcsolatban az ország pénzügyi és hitel-szervezetének Pártunk irányítása alatt végbement nagyszabású kifejlesztésével — lehetővé tette, hogy a Párt előkészítse az ország első évre szóló állami tervét.

A munkásosztályunk és a dolgozó parasztságunk a Párt vezetésével kifejtett erőfeszítései nemcsak teljesítették, hanem tul is szárnyalták az első egyéves terv előirányzott feladatait. Az erőfeszítések hatalmas, százmillió lejt tulhaladó szocialista felhalmozást — beruházásokat — eredményeztek. Így lehetővé vált az 1950 január 1-én életbeléptetett második egyéves terv. E két terv az újraépítés és a nemzetgazdaság fejlesztésének terve volt, amely amellet, hogy megkettőzte az ipari termelés terjedelmét, a nehézipar, különösen a kitermelő és gépipar kifejlesztésével kedvező feltételeket teremtett ötéves tervünk megkezdéséhez.

Pártunk az ötéves terv keretében viszi tovább harcat hazánk szocialista iparosításáért. Pártunk szívós harcának győzelmét jelenti az, hogy az ötéves terv főfeladataul a szocializmus gazdasági alapjának felépítését, az iparban a tőkés elemek teljes felszámolását tűzhetta ki. Pártunk forradalmi harcának győzelmét hirdeti az, hogy az ötéves terv az ország szocialista iparosítását oly mértékben tűzi ki feladatként, hogy a terv végén Népköztársaságunknak fellett szocialista iparral és legnagyobb részben gépésített szocialista mezőgazdasággal rendelkező országgá kell lennie.

Pártunk harca az ötéves terv célkitűzéséért további győzelmeket fog aratni, mert munkásosztályunknak és dolgozó parasztságunknak a szocializmus gazdasági alapjának megteremtéséért és a béke megőrzéséért folytatott nagy harcat Lenin és Sztálin tanításaira és a szovjet nép tapasztalataira és testvéri segítségére építi.

A munkásotthon körüli utcák népesek. Kettesével-hármasával, vontatott lépéssel jönnek a munkanélküliek. A kopott városi ruhák között, itt-ott feltűnik egy-egy szürrehás falusi munkás. A tavaszi napsütés, a csontos, szörös arcokba gyenge pír csal. Mennek a gyűlésre. A közeli kereskedelmi akadémia udvarán csendőrök sorakoznak. Nincs közöttük egyetlen közlegény sem. Arrébb, sátorponyvával letakart gépfegyver, mellette kis ládákból: töltények.

Ugyanez a kép a vármegyeház udvarán.

A gimnázium udvarán vastag botokkal a nagyobb diákok cserkészlőzetben, hangosan arról vitatkoznak, hogy kik biztatták fel a munkanélkülieket a gyűlésre.

A diákság segít az ucca rendjét megőrizni — jelenti ki az egyik csapatvezető s vastag botjával a levegőbe suhint.

A pattanásos-arcú diákkamaszok önértelenen cibálják vállukra a viharshíját. Arrébb vagy hárman, a cserkésztróbitát nyaggatják: Traitatati...

A rendőrségi autók fűrgőn nyargalásznak a munkásotthon körül. Minden fegyveres késztetés a munkásotthonra vigyáz: a munkanélküliekre, akiknek csak csontos öklük van és korgó gyomruk. Na meg otthon egy csomó beesett szemű gyerek...

Az udvaron helyezkednek el a munkanélküliek. Bent a teremben csattog a biliárdgolyó. A dominókövek is zörögnek.

A tikkár idegesen ráncigálja a manzsettáját. Fekete nadrágjáról mindegyre láthatatlan pihéket seper le.

— Na, nem megy — kiált fel rosszkedvűen és a sakkfigurákat egy legyintéssel összedönti a sakkasztalon. — Majd a gyűlés után csinálunk még egy partit. Most ideges vagyok. Képtelen vagyok gondolkozni. A fene enné meg. Csak lennék már túl ezen a gyűlésen. Nem tudom felfogni, mi a nyavalyáért engedélyezték ezt a gyűlést?! Pedig tudhatnák, hogy a bolsik kihasználják ezt az alkalmat.

Partnere, a lapszerkesztő, mosolyog. Hegyes orrával szimatol és kímél az ablakon.

— Meg kell kezdeni gyorsan — mondja. — Felolvassuk a határozati javaslatot, aztán kész. Az utcán pedig csináljanak, amit akarnak. Waginger pedig a delegációt felvezeti a tábornokhoz.

Waginger bosszusan néz a szerkesztő elvtársra:

— Tudja, hogy a delegáció felvezetése fejbeverés nélkül ahogya fog menni?

Az ilyen szerepet mindig reá bízzák. Ez rosszul esik nekik.

Ezalatt az akcióbizottság elnöke, az erkélyen le és fel sétálva, szónokol. Napbarnított kómáves. Hegyes, keskeny álla még keskenyebbé nyúlik, amint beszél. Ő, olyan felszólítást tartományi tikkárféle, fizetés nélkül. De reméli, hogy előléptetik.

A határozati javaslat után, a munkanélküliek csak várnak és nézik az erkélyen sugdosódó beszédet. Különböző színű sapkás, kalapos és kucsmás fejek egy darabig mozdulatlanul merednek az erkélyre. Majd elkezdnek idc-oda forogni, hajolni. Olyan hullámzásnak indultak: a tarka fejek, mint mikor mezei virágok között szélroham vágat keresztül. A sugdosódás még erősíti ezt a benyomást. De kezd a sugdosódás hangos megjegyzésekké válni:

— Hát csak ennyi az egész?! Na ez szép!

Egy rekedt hang rádupláz: — Örvendjünk, hogy nem visznek kézesókolni valamelyik nagykutyához!

— Mit várunk még?! — csatlant fel egy türelmetlen hang.

Nagy István:

NINCS MEGÁLLÁS

(RÉSZLET AZ IRÓ 1933-BAN IROTT REGÉNYÉBŐL)

— Ezek akkorákat tudnak beszélni, mint ide Róma, de az értelmé olyan learta, mint a fiam bögyörője!

A közelállók felnevetnek és a nevetés tovább harapódik, mint a tűz, pedig a hátul állók nem is értették jól a megjegyzést.

— Mit várunk még?! — csatlant fel egy türelmetlen hang.

— Ejsze a süll galambot — válaszolt mindjárt egy haragszós székely, aki ide-oda taszigálta magát az emberek között. Kiálló pofacsontjait fénylítették a ráhulló napfénytől. — Igen, ha egy kicsit korábban jöttünk volna, talán még mamma is hullott volna az égből, — mondja a székely.

— Hullik is. Csakhogy azok ott fenn az erkélyen magasabban vannak s elkapkodják a szánk elöl, — felel hunyorítva egy fehérváson kabatos férfi.

A zugás erősödik. Az erkélyen látható idegesség uralkodik. Waginger erősen gesztikulál, de a többiek leintik, aztán előretuszkolják.

— Pár szóval add tudtukra, hogy hazamehetnek, — sugja a tikkár.

De az akcióbizottság egyik tagja hirtelen előre lépett és megelőzte Wagingert:

— Tisztelt négygyűlés! Mindenki türelmesen menjen haza. A delegáció még ma intézkedni fog... Ezzel aztán el is akad a beszélő, mert a rámeredő szemek és arcok megijesztették. Hangos megjegyzésekkel is zavarták:

— Hát így a vénasszonyok szokták lefetyelni — kiáltja egy falusi.

— Na gyereink — hangzik minden oldalról...

Mig az Otthon-ban tartott a gyűlés, addig a hatóságok ren-

dezkedtek. Az Otthon-t körülzárták teljesen. Onnan várták a rendbontást.

Ezalatt a város másik felében a gyárak felől kisebb csoportok verődtek össze. Kovács Jani sugárzik az örömtől.

— Minden jól megy — sugja Juhásznak, aki halálsápadtan mondja:

De hol késnek a börgyáriak? Tyü, ha nem jönnek el...

De aztán, amint tovább mennek, az arca megenyhül. A sarokon több apró csoport tűnik fel.

— Itt vannak! Itt vannak! — és boldogan oldalbalóki Lajost, aki tizedmagával szintén csatlakozik.

Arrébb két utcával Klári jön a nőkkel, akiket ő vezet fel.

Kovács Jani izgatottan mondja:

— Tíz óra, siessünk. Gyéresiek eddig a színháznál lehetnek.

Lajos melléje furakodik:

— Te Jani, igaz, hogy faluról is jöttek?

— Igaz! Lesznek vagy kétszázötvenen! — És Jani büszkén mosolyog, Klárit megkérdezi: nem fél?

Klári izgatottan felel. Rövidre vágott fekete haján tavaszi napfény tompán fénylik. Az arca nekkipirul, amint mondja:

— Nem. Nem félek ennyi elvtárs között.

— Nii! Miska bácsi! — Jani otthagyja Klárit. — Mi az öreg? — és megragadja Miska bácsi mind a két kezét. — Hát velünk tart Miska bácsi? Jól is teszi.

— Veletek! Te talnos — mondja Miska bácsi. — És mindég a munkássággal tartok. Ezt vedd tudomásul. Na, mit vágyórsz? — Jörméd rá Lajosra. — Remélem, mielőtt idejöttél, ráültél a bírtre? Hát aztán a nu-

szikádat kire hagyod; ha netalán belépszalad egy szurony?

Juhász örülten drukkol. Biztatja magát: — Jövöre ügyis éhen döglének. — És a szemét körüljártatja a sokaságon. — Képzelem, milyen pofákat vágnak, ha egyszerre pottyanunk négy oldalról a városba. Mégis jó ez a gyárbizottságos mozgalom.

Az ablakokból kíváncsi fejek hajolnak az utcára. A járókelők csodálkozva néznek a szaporodó munkáscsoportra, akik sietve trappolnak.

Aztán a levegőbe röppen az első jelszó:

— Éljen az országos gyári szakszervezet!

Utána újabb jelszavak, követelések hangzanak: — Le az antidozati adóval! Le az ostromlappal! Munkát! Kenyeret!

A színház felől Gyéresiek a munkanélküliekkel masíroznak. Miklós is közöttük van. Fekete ruha van rajta. A fején kopott sapka. Aki ismeri, furcsán tartja, hogy a keménykalap elmaradt. Gyéresi fejcsóválva nézi, hogy volt mestere a leghangosabb tüntető.

Az akció váratlan volt. A korzóról taxikkal menekülnek a megrémült, jószerű emberek; a gazdag kereskedők asszonyai.

— Jézusom! — kiált fel az egyik. — A parasztok, a parasztok! Itt vannak a parasztok is! A sok csócselék! Hajtson gyorsan!

A jótéri kávéházak pillanatok alatt zsúfolva vannak.

Az otthomból kijövőket hármával eresztik csak keresztül a kordonon, azontúl pedig kergetik őket a rendőrök, katonák szerte-széjjel.

Es egyszer csak rohan az egyik autó. Fakóra vált arcú detektívek és rendőrszettek ugrálnak

ki belőte. Szaladnak jobbra-balra a csendőrpáncsokhoz. A katonák fület messziről jött ordítás üti meg. Elbámulnak.

A főtéren fekete tömeg homöpolyog. Mind közelebb és közelebb jön az ordítás. Parancsszavak röpöknek. Amikor az otthomból jövők észreveszik a tömeget, az összekavarodott kor. donnal együtt rohanni kezdenek a közeledők felé.

Diadalmas ordítás rúzza meg az ablakokat.

A tisztek is rekedtre ordítják magukat, de hiába.

Két tűz közé, a tömeg közepe szorultak. Ott pedig, mint az esősepp a száraz porban, felmorzsolódnak a tömegben.

A cserkészek rohannak kakeruhájukban. Sáskarajnak néznek ki. A tömeg szélét püfölni kezdi. azonban pár pillanat múlva, a botok zöld ingütkön puffognak. Néhány közülük sírva fakad és a falak mellé húzódik.

Miklós és Klári a tömegben egymás mellé sodródnak. Mikor felismerik egymást, meg vannak lepődve. Mindenki azt gondolja: hát ez mit keres itt? Miklós igyekszik elhúzódni, közben telitorokkál éljenek, hurrog vagy jelszavakat kiabál. Klári csak bámul, életében még így nem lepődött meg soha. Azt hitte, örökre elvált ettől az embertől és ime már másnap találkozhatnak.

Visszagondolt az esküvő utáni napra, mikor Miklós olyan megveléssel beszélt a tömegeiről és most itt van. Éljenek és Kovács Janival bizalmaskodik. Szinte féltékeny kezdett lenni.

Két órán keresztül utcáról-utcára rohan a tömeg. A hatóságok fejvesztetten kapkodnak.

— Ugy látszik, a kommunis-ták mozgatják a tömeget, — mondja a prefektus, akinek sashorron állandóan vörös, most pedig bízpíros az egész arca a haragtól.

— Prefektus úr, — szólítja meg a hadtestparancsnok, aki szintén dühös a tüntetésért, — ez most már a harmadik eset az Ön prefektuskodása alatt. Én, mindenestre jelentést küldök a minisztériumba. Az Ön emberei haszontalan öngyújtómozgók. Ahelyett, hogy a kommunis-tákat firkésznék, a főtéren meg a piacon tesik a belyegnélküli öngyújtókat üzleti haszonlesésből és közben ezek a bitangok a fejünkre nőnek. Még arra ébredünk egyszer, hogy elfoglalták a várost! Igen! A katonáink fejét is megzavarják azokkal a vacak papírjaikkal. A tegnap is négyszáz darab volt szétszóva. És az Ön embereinek csorog a nyála az öngyújtók után!

A prefektus rohant a telefonhoz, érdeklődni más városokból. Szinte elégtétellel jelenti:

— Tüntetések az egész országban!

Aztán fogadni akarja a deputációt!

— Miféle deputációt?!

— A szociáldemokrata munkanélkülieket!

— Menjen a fenébe! — és az ujjával kimutat az ablakon: — azoknak nincs szükségük deputációra?! Vad fickók, mondhatom. Ezeket a szocdemeket pedig meg kell korbácsolni. Becsaptak. Azt mondta a nagyszámú tikkár, hogy a munkásságot mi vezetjük és nem lesz semmi rendbontás! Hatósági félrevezetésért le kell tartóztatni!

Waginger lehorgasztott fölvet botorkált le a széles kölépeshőn. Mikor kilépett a városkaza kapuján, néhány rendőr nekicsútt a kopott, szomorú delegációnak és szétverték őket. Waginger is kapott egyet. Ugy érezte, hogy megérdemli. Ezek óta irodákból csinálni az osztályharcol. Miniszteri kérvényekkel?...

Déután a tömeg szétszórt. Vagy százot tartóztattak...

EMLEKEZZÜNK A PART HŐSEIRE :

Józsa Béla

Ha találkoztál Józsa Béla-val, a szíved mindig optimizmussal s természetesen harci akarattal telt meg. S ha optimista és harcos voltál, akkor még optimistább és még harcosabb lettél. Józsa Béla, aki serdülőkorától csatlakozott a kommunista mozgalomhoz s egész életében vállalta a harcot, a veszélyeket és az üldöztetést, azok közé az emberek közé tartozott, akikről Sztálin elvtárs annyira melegséggel írja, hogy a kommunis-ták új típusú emberek s akiket Gorkij legjobb regényeiben és színdarab-hőseiben tökéletesen rajzolt meg.

Első pillanatra, az első találkozás benyomásai alatt az ember talán fel sem tételezte, hogy Józsa Bélaiban, ebben az alacsonytermetű, meglehetősen vékonytestű, sovány emberben, az elnyomottak kemény harcosa húzódik meg. Józsa Béla küzdelmes élete valóban azt bizonyította, hogy a terror semmiféle fajtája sem tudta a küzdelmekből visszariasítani s rettenthetetlen bátorsággal és szívóssággal állta meg helyét a szamosfalvi tábor próbékjei előtt.

Egy rövidke cikk alig elegendő néhány visszaemlékezésre. S állandóan esillogó szemek és hosszú nyűv tartása visszaemlékezés közben az élmények tömeget hoztak felszínre s bizony nem egyszer elhomályosul a papír a visszaemlékező előtt és megreng a keze.

A szakszervezetben kezdte tevékenységét. A szakszervezeti mozgalom mellett a Munkásszakszervezet vezetője. A Munkás-

segély nem jótéti intézmény, hanem harcos szervezete volt a kommunis-táknak. Józsa Béla magunk előtt látjuk, amint az 1931-es sztrájkoló dermatistákat lelkesíti s a sztrájknak a győzelemig való folytatására buzdítja őket, miközben az élelmi és pénzsegélyt osztja ki nekik. Rendőrök hurelőjek el a sziguranéára. Az első verések még keményebbek teszik s még jobban meggyűlöltetik vele a tőkés-földesuri rendszert.

Józsa Béla egyazon kíméletlenséggel üldözte román sziguranca és magyar „királyi“ politikai rendőrség. S ő ugyanolyan kíméletlenül leplezte le Maniu és Vaida, Brătianu és Tatarescu és a népnyzó király nemzetiségeket elnyomó politikáját, mint a Horthy-einkos Teleki. Kállai vagy Keresztes-Fischer románokat üldöző és zsidókat megsemmisítő politikáját. Amikor a leleplezés politikai formái hiányoztak, megtalálta az irodalmiakat, mert az irodalom az ő számára mindig a harcos politikai kiállás jelentette. 1938-ban munkásküldöttségeket szervezett a segesvári Petőfi-ünnepségre. 1938-ban Kolozsváron irányította a Petőfi-ünnepséget s ő maga komoly tanulmányt ír Petőfiről és 1848 mai politikai tanulságairól. — ugyanakkor részt vesz Ady. Eminescu Cosbur Jaurés és Mateotti ünnepségek rendezésében 1941 március 15-én irányítója annak a hatalmas márciusi emlégyűlésnek, amely igen több mint huszezer ember vesz részt s amely rémülettel tájtja el a horthyzmust. A Hort-

hy-fasizmus ettől kezdve figyelmét Észak-Erdélyre irányítja és legkegyetlenebb nyomozóit küldi hónapokra Kolozsvárra és a Székelyföldre a kommunista mozgalom „felszámolására“.

Józsa Béla 1941 júliusától illegálisban dolgozik. Egy időre eltűnik Kolozsvárról s az elvtársak arról értesítenek, hogy 1942 március 15-én a pesti Petőfi-szobor előtti tüntetéseken látják. Még néhány hét s ismét Kolozsváron van. Szervezi és irányítja illegálisból a Békepárt munkáját.

Józsa Béla minden szót jól megfontolt mielőtt kimondotta s minden szót bátran, harcosan mondott ki. Ma már mindinkább felszínre kerül, hogy iró is volt. Kevés ideje maradt irodalmi alkotásra, néhány szép realista elbeszélése és tucatnyi verse figyelemreméltó alkotó tisztaságról és erőről tanuskodik.

Józsa Béla harcos életének utolsó irodalmi alkotását néhány héttel, vagy talán néhány nappal azelőtt írta, mielőtt a „különleges“ csendőrszótály nyomozói lefogták. Versének utolsó sorai bizonyítják, mi adta meg számára azt az erőt, amelynek folytán, akáresak a többi sokféle kommunista mártír, inkább a halált választotta, mint a megvetett és alias árlást:

Sorsomnak szálát beleszórtam Milliók felvetett szövötébe. Most ver utolsó a nagy osztóváta.

Világot ráz meg vögső ütése.

JORDÁKY LAJOS.

A Párt szakadatlanul harcol a dolgozó földművesek bőséges életéért

A földesurak igájában szenvedő parasztok az elmúlt évszázadok során többször szembeszálltak elnyomókkal: felkelési mozgalmakkal kísérelték meg a maguk felszabadítását. Dózsa György, Budai Nagy Antal, Horea-Cloșca-Crisan felkelései mindmegannyi dicsőséges lap a történelemben.

A parasztfelkelések nem hozták meg a kívánt eredményt. A lázadásokat elfojtották a földesurak, a vezéreket kivégezték. Dózsa Györgyöt tüzes trónon égették meg, s az 1514-es országgyűlés a lázadás megtorlásául súlyosbította a parasztság helyzetét. Budai Nagy Antalék forradalma egyezményre kényszerítette a földesurakat, amikor azonban a parasztok visszatértek otthonaikba, a földesurak megtorló intézkedéseket alkalmaztak, az egyezmény betartása helyett még jobban sanyargatták a népet.

Horea, Cloșca és Crisan lázadása hasonlóan eredménytelen volt, a vezéreket kerékbe törték, a lázadókat lemészárolták.

Nem volt egységes osztály, nem volt meg a mun-

kásosztály forradalmi ereje, amely képes lett volna győzelemre vezetni ezeket a forradalmakat.

A parasztok csak a Kommunista Párt vezetésével, csak a Kommunista Párt segítségével értek el eredményeket. A Román Kommunista Párt megalakulása új lehetőséget nyitott meg a parasztság előtt. A Párt II. kongresszusa határozatában már 1922-ben kimondotta, hogy ki kell sajátítani és ellenszolgáltatás nélkül szét kell osztani a földesuri birtokokat, azok felszerelését és állatállományát. Az illegálisba kényszerített Kommunista Párt III. kongresszusán, 1924-ben, kimondotta, hogy a párttagoknak több figyelmet kell fordítaniuk a falusi munkára. Az V. kongresszus, 1932-ben elfogadta a határozatot, amely megállapította: a Párt legfontosabb feladata, hogy szövetséget kössön a dolgozó parasztsággal, s vezetnie kell a dolgozó parasztságot a földesuri kizsákmányolás ellen vívott harcukban.

A felszabadulás után a földesuri birtokokat szétosztották a dolgozó parasztságnak, s a Párt vezette forradalmi harc lehetővé tette számukra, hogy a legelőbbre lehetőségeket felhasználva építsék boldog, szabad életüket.

1

Amint elhagyod a vén Szilágy hepe-hupás tájait, s Tasnád lankás utcáján leereszkedél a rónaságra, a sok domb után új kép tárul elé. Nincs hol megpihenjen a szemed. A végtelenségbe látsz. A távolból messzi falvak piros tetős házai intenek. Szinte megszámlálni sem tudod őket, annyit látsz egyszerre. Így, nézdegélés közben érsz be az első alföldi faluba. Szántó a neve. A név különös, magyarázata van.

A falu körül végtelen szántóföldek terülnek el. Gazdag földek. A multban főúri latifundiumok voltak, amelyeknek gazdái — Bánffyak, Degenfeldek: népnyzó urak —, akik kolozsvári palotákban laktak, így emlegették ezt a vidéket: „a szántó”. S így maradt a falu neve: Szántó.

A sokezerholdas birtokok később százholdakra szakadtak szét. A grófok és bárók elherdálták a nép féktelen kizsákmányolásával szerzett vagyonukat. Új birtokosok kerültek: a Kandel-család, a Guttmannok, Popovitsék. Ők is pontosan úgy nyuzták a népet, mint az előbbi földesurak. A felszabadulással, a földreformmal kezdődött meg Szántó dolgozóinak boldog élete.

*

A felszabadulás után nem sokkal fiatal munkás érkezett Szántóra. Hosszan elbeszélgetett a falu dolgozóival. Az érdekelte különösen, hogy milyen földesuri birtokok vannak a község határában, s hány olyan dolgozó paraszt a faluban, akinek semmi, vagy nagyon kevés földje van.

A fiatal munkás megkereste a párttitkárt. Bemutatkozott s megmondotta, hogy mi járhat van. A Kommunista Párt tartományi szervezete küldte, hogy tanácsal, irányító szóval segítse a falu szegényparasztaikat a föld szétosztásában. A munkát a helyi pártsejt végezte el. Bizottságot alakított, amely a földesuri birtokokat szét-

osztotta jogos tulajdonosai: a dolgozó parasztságnak.

Szántó, a körülötte elhelyezett tanyákkal együtt alig számlál kétezernél több lakost, s a numerusok száma — így mondják erre felé a házzámot — kévéssel haladja meg az ötszázat. Vegyes lakosságú település. Az együttélő románok és magyarok között teljes az egyetértés: felszámolták a multat, a folytonos marakodást, s csak az emlékekben él az az idő, amikor hol az egyik, hol a másik földesur ugratta egymás ellen a két dolgozó nép fiait.

A falu zöme szegényparaszt. Ma saját földjüket művelik. A földreform előtt az ötszáz családból háromszázhatvan családnak egy talpalatnyi helye sem volt. Mások földjét dolgozták napszámba, akinek az sem jutott, az távoli vidékre ment, ott vállalt munkát. A földosztás során hét-hét holdat osztottak ki az ujjgazdák között.

Azóta hat esztendő telt el. Gazdagodtak, fejlődtek Szántó dolgozóit. A pártalapszervezet állandó felvilágosító munkát végzett. Az elmúlt évben kollektív gazdaság alakult. Elsőként azok lépnek be, akik a Párt harca segítségével földet kaptak.

A gazdaság egyre fejlődik. Az építő akarát nem hiányzik a szántói dolgozó parasztságtól. Erőt ad nekik az a tudat, hogy a biztonságos, békés jövőt építik.

Szántó dolgozóit, az egykori „szántó” egykori szellemei ma szabadok. Boldog tudattal járják az új utat. Követik a Pártot, — ez jelenti munkájuk sikerét.

2

Péntek, augusztus 25-e délután volt, 1950-ben. Somlyóujlakon, a somlyói rajonban, az ideiglenes bizottság irodájának egyik asztalán megszólalt a telefon. A Román Munkáspárt megyei bizottságának üzenete érkezett: A Központi Vezetőség és a kormány engedélyezték,

hogy az ujlaki dolgozó parasztságot kollektív gazdaságot létesítsenek.

Villámgyorsan terjedt el a hír a faluban. A pártalapszervezet tagjai összeültek. A gyűlésen ott voltak az ideiglenes bizottság tagjai és a pártönkivüli dolgozó parasztságot nagyrésze is.

— Vasárnap avatunk! — hozták a határozatot.

*

Hosszu időn át tartó felvilágosító munka előzte meg az avatás napját. Még mikor a hó leolvadt a lankákról, kora tavaszkor kezdtek hozzá a szervezéshez a pártalapszervezet tagjai.

A legjobb módszert, a teljes meggyőzés fegyverét használták. Előbb esti tanfolyamokon beszéltek meg a kollektív gazdaság kérdéseit a falu összes dolgozóival. A „Tíz kérdés, tíz felelet” című brosúrát alaposan át tanulmányozták. Három héttel az avatás előtt a pártalapszervezet újra gyűlésre hívta össze a falu dolgozóit. Azok mind ott voltak. Kettőszázötven családból képviselői gyűltek össze. Megcsinálták a próbairratkozást. Huszonegy család irratkozott. Másnap, hétfőn reggel új jelentkezők jöttek. Csütörtökre negyvennégyre szaporodott a jelentkezők száma.

A kulákok — Balázs János és Donogán Gergely — ellenakciót indítottak. Néhány asszonyt kaparintottak befolyásuk alá. Krisztoreán Sándorné, Arday Gy. Jánosné, Kiss Z. Erzsébet, Berecki Ferencné, Lőrincz Andrásné és mások, összesen tizenegyen a kollektív gazdaság ellen voltak. A kulákok áhíreit terjesztették a faluban.

A pártalapszervezet villámgyűlésre ült össze. Megbeszélte a kulákmerkedés visszaverésének legjobb módszerét. Az alapszervezet tagjai közül néhányan bementek Somlyóra. Tehergépkocsit kértek a városi munkásoktól. Kaptak. Visszajöttek Ujlakra. A kocsi felültették a tizenegy asszonyt, Börvelyre és Pizkoltra vitték őket, ahol már működött kollektív gazdaság. Késő este tért vissza a gépkocsi Ujlakra.

De nem olyan későn, hogy a kocsiról fűgőn leugró asszonyok ne keresték volna fel szomszédjaikat. Reggel folytatták az agitációs munkát. Sorba vették az utcákat, házakat. Ők, akik a kollektívizálás ellen voltak, a látogatás után a közös gazdálkodás erős hívei, jó harcosai lettek. Valamennyien beiratkoztak a gazdaságba.

Jöttek sorba a falu összes dolgozóit. A kettőszázötven családból — ennyien laktak Ujlakon — kétszázötven családból beiratkoztak. Csak a két kulákfamilia maradt ki, akiket nem is fogadtak maguk közé az ujlaki dolgozó parasztságot.

Ezernégy száz hektár földje van a kollektívának, ebből ötszázötven hektár szántó. Az avatónnepségen a pártalapszervezet titkára ezt mondta:

— Így erősek vagyunk! S ha mindig a Párt szavát követjük, boldog, napfényes életünk lesz.

Az ujlaki dolgozók minden nappal új és új sikereket érnek el. A gazdaság erősödik, a tagok gazdagodnak. A Párt mutatta meg számukra a helyes utat.

3

A vajdakamarási dolgozó földművesek is ismerik már azokat a módszereket, amelyek bőséges termést biztosíthatnak. Szalmásgabonákból 3—5 mázsával nagyobb hektáronkénti átlagtermést érnek el, mint a multban és sokkal több kukoricát szednek, mint régen.

A Párt tanította meg őket arra, hogy mit kell csinálniuk, a Párt ismertette meg velük az élenjáró, bőséges termést biztosító szovjet módszereket.

Nézzük, mit tettek ebben az évben a bőséges termésért? A harc, a szovjet módszerek alkalmazása még a tél folyamán megkezdődött, a munka gondos szervezésével. A pártalapszervezet mozgósította a falu dolgozóit, hogy a tél napokat kihasználva, megjavítsák gépeiket, munkaeszközöket. Február első napjaiban már készen állottak a javítással. Dezső János, Varró János, Földvári Ferenc és Orbán János alapszervezeti tagok kiváló felvilágosító és mozgósító munkát végeztek. Nagy érdemük van abban, hogy a falu dolgozóit hamar és jól teljesítették az előkészületeket. Méhesi András, Farkas Dániel és Jankó József jelentették be elsőnek: „Készen állunk a tavaszi munka megkezdésére.”

Régen naptár szerint vetettek Vajdakamaráson. Április végén kezdték a vetést. Most a pártalapszervezet mozgósította a falu dolgozóit, hogy minél előbb teljesítsék a munkát. A vajdakamarási szegény- és középparasztságot versenyátszólót nyertek — április közepén az összes szalmásgabonáikat elvetették. Méhesi András és Csosin Vasile fejezték be elsőnek a vetést.

Szép a vajdakamarási határ. A tavaszi vetés magas szárba szökken s az őszi buza, meg a rozs már kalászt hánynak.

A vajdakamarási dolgozók gyakran megállnak a zöldelő buzátlak előtt. Elégedettek munkájukkal s örülnek, hogy megfogadták az utmutatókat, követik a Pártot s azokat a módszereket alkalmazzák, amelyekre a Párt tanítja őket: a szovjet mezőgazdálkodás élenjáró, bőséget biztosító módszereit.

4

Mint minden szövetkezet, a bácsi szövetkezet is a kizsákmányolók kezén volt a multban. Kulákok voltak vagyonukat abból a pénzből, amit a dolgozók fizettek be a szövetkezetbe.

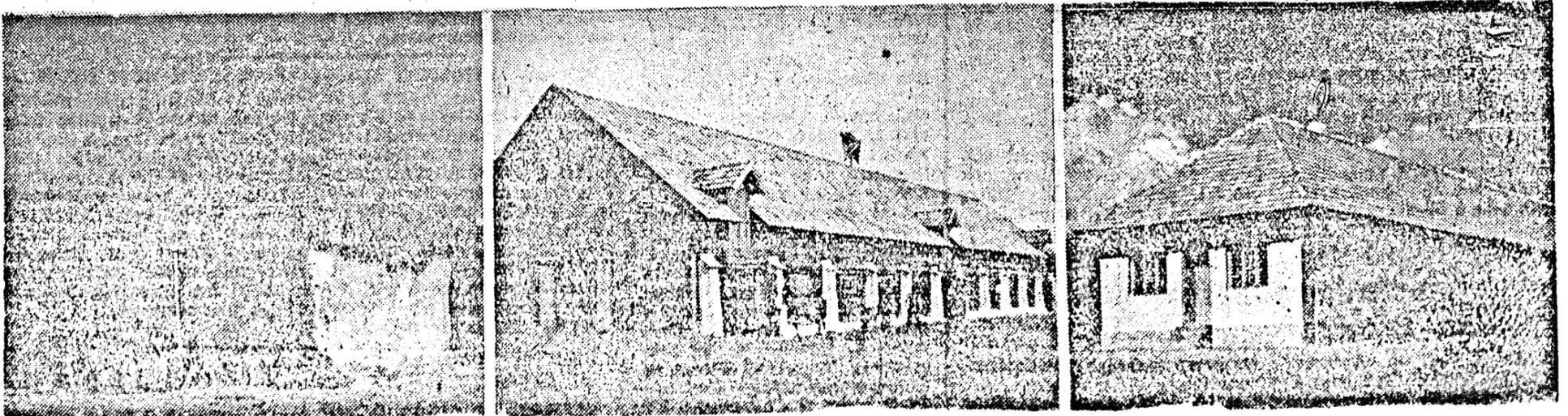
A felszabadulás még nem hozott gyökeres változást. Ha a szövetkezet vezetőiségben nem is, de tagok soraiban még ott maradtak a kulákok, 1949-ben fektették új alapokra a bácsi szövetkezet működését. A Párt helyi alapszervezete új kádereket, új szakembereket nevelt, azok vették át a vezetést.

Átszervezéskor csupán 150 tagja volt a bácsi szövetkezetnek. A pártalapszervezet irányításával a munka új szakasza kezdődött. Elsősorban növelni kellett a tagok számát, növelni kellett a tőkét. Kovács Péter, akit a Párt nevelt, s akit a dolgozók a szövetkezet ügyeinek intézésével bíztak meg, Márton Sándorral, Kőműves Ferencel, Mosoni Sándorral, Kozma Sándorral, Péter P. Jenővel, Márton Ilivel és másokkal, a Párt harcahoz hűséges dolgozókkal végigjárták a falut. Háznál-háznál járva szervezték az új tagokat. Néhány nap alatt 150-ről 550-re emelkedett a tagok száma.

Az átszervezett szövetkezet munkája fellendült. Az élelmiszerüzlet, amely kezdetben 200 kiló liszttel kezdte meg munkáját, ma sokezer kiló liszttel oszt szét naponta a bácsi dolgozók között. A multban, a tőkés-földesuri világ idején alig lehetett vasárut találni a bácsi szövetkezetben. Az elmúlt év folyamán több mint egymillió lej értékű vasárut osztott szét a bácsi szövetkezet tagjai között. S szövetet, ami régen egyáltalán nem volt a szövetkezetben, 7 millió lej értékben.

A bácsi dolgozók látják, hogy milyen hatalmas mértékben fejlődött a szövetkezet a Párt irányításával. Segítik is munkáját. Nagymennyiségű terményt értékesítenek a szövetkezet utján, hogy olcsó árucikkeket juttassanak a városi dolgozóknak, s ezzel is meg-hálálják azt, hogy a munkásosztály pártja vezeti és segíti őket életük széplésében, boldogságuk megteremtésében.

SEKELY GYÖRGY

Hatalmas változást hozott a kollektív gazdaság a süttmegi dolgozók életébe. A gazdaság 1949 szeptemberében alakult. Azóta a helyi erőforrások felhasználásával villamosították a fa-

lut, korszerű istállót, gabonarakart építettek, s rövidesen elkészült az új kultúrtház és az új iskola épülete is. Az első kép Morea Ilse kollektív gazdaság-tag egyik régi gazdasági épületét,

a volt istállót ábrázolja. A középső képen az új istálló látható, jobbra pedig a kollektív gazdaság új raktárépülete.

Hatalmas lelkesedéssel írják alá a szovjet dolgozók

az állami kölesönt

MOSZKVA. — (Agerpres.) Május 3-án a szovjet kormány újabb kölesönt bocsátott ki a népgazdaság fejlesztésének előmozdítására. A kölesönösszeg célja a kuzbisevi és sztálingrádi vízierőműtelepek építkezésének, a Dnyeper melletti vízierőművek, a türkmén-esztoniai, a délukrajnai és az északkrimi esztoniai munkálatainak a pénzügyi fedezése.

Mihelyt a rádió ezt a hírt bejelentette, az összes moszkvai vállalatokban és intézetekben gyűléseken vitatták meg a kérdést és nagy lelkesedéssel fogadták a kölesön kibocsátását. A szovjet dolgozók a gyűléseken elhatározták, hogy tevékenyen hozzájárulnak a kommunizmus nagyszabású építkezéséhez szükséges pénzalap előteremtéséhez.

Zsabin, a Sztálin-autógyár szerelője kijelentette: „A május 1-i felvonuláson láttam, hogy milyen egységes a szovjet nép, milyen határozottan viselkedik hazája, Pártja és kormánya iránt. A kommunizmus élő valóságá válik a dolgozók milliói számára. Anyagi jólétünk évről-évre emelkedik. A tömegfogyasztási cikkek ára negyzer csökkenett. A reálbérek szüntelenül növeked-

nek. A szovjet nép melegen támogatja a Párt és a kormány politikáját — a béke és a kommunizmus építésének politikáját. Tiszta szívükből támogatjuk az új kölesön kibocsátására vonatkozó határozatot és mindnyájan jegyünk a kölesönre megtakarított pénzükből.”

A többi munkások szintén kijelentették, hogy nemcsak fokozott ütemű munkájukkal, hanem megtakarított pénzüikkel is hozzájárulnak a haza megerősítéséhez.

„Minél hatalmasabb lesz szocialista hazánk, annál hatalmasabb lesz a béke tábora” — mondták.

A moszkvai új egyetem építésénél dolgozó munkások kijelentették, szívesen jegyeznék a kölesönre, mert jól tudják, hogy ezt a népgazdaság további fejlesztésére és a szovjet nép anyagi jólétének emelésére fordítják. Pjotr Mahota asztalos, a munkatelep dolgozó nevében így nyilatkozott:

„Az állami kölesön a mi javunkat szolgálja. Az a kivételes boldogság jut nekünk osztályrészüll, hogy résztvehetünk korunk legnagyobb építési munkáiban. A tudomány palotája, amelyet most építünk, ékesszólóan bizonyítja, hogy mi-

lyen célokat szolgálunk a mi kölesünneink.”

Szergej Szolomincev, a munkatelep egyik dolgozója elsőként írta alá a kölesönt.

„A mi országunk a békés alkotó munka hatalmas műhelye. Ezért nagy örömmel bocsátom megtakarított pénzem az állam rendelkezésére.”

A „Trehgornaja Manufaktura” és a „Vörös Proletár” üzem dolgozói, valamint a szovjet főváros többi vállalatainak munkásai szintén lelkes hangulatú gyűléseken kezdték meg az állami kölesön aláírását. Haritonova sztálinovista munkásnő kijelentette:

„Az új kölesön az egész nép hozzájárulása szocialista hazánk hatalmasnak további megerősítéséhez. Ez a kölesön a béke és a népek biztonságának kölesöne.”

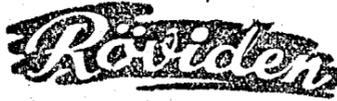
A Szovjetunió Tudományos Akadémiája a kölesön kibocsátása alkalmából gyűlést tartott, amelyen résztvettek: Neszmjanov, Topesjev, Szkobelezin, Arbuzov, Lavrentjev és mások. A tudósok nagy lelkesedéssel köszöntötték a kormány határozatát és kijelentették, hogy minden erejükkel támogatják a kommunizmus építését szolgáló újabb kölesönt. Mihail Lavrentjev akadémikus kijelentette, hogy a kölesön aláírás tükrözi a szovjet dolgozók tényleges részvételét a békés élet megszilárdításában. Ezért én és összes kollégáim megüdvöztetésnek tartjuk, hogy a kölesönt aláírhatjuk.

A kölesön aláírásban lelkesen résztvesznek a moszkvai felsőfokú tanintézetek tanárai és diákjai, az írók, művészek, tisztviselők és a háziasszonyok.

A koreai hadihelyzet

FENJAN. — (Agerpres.) A koreai néphadsereg főparancsnoksága legutóbbi közleményében jelenti, hogy a néphadsereg egységei és a kínai önkéntesek a front valamennyi szakaszán folytatták hadműveleteiket az inváziós csapatok ellen.

Május 3-án a néphadsereg egységei lelőtték tíz amerikai repülőgépet.

ISZTÁNBUL. — A török hatóságok eljárást indítottak Mehmed Ali Ülgen volt török vezérkari főnök ellen, aki nagyobb összeget sikasztott. A botrányba több magasrangú katonatiszt is belekeveredett.

KALKUTTA. — Kucsi-Bihar indiai városban a kiéhezett lakosság tüntető felvonulást rendezett. A rendőrség gépfegyvertűzet nyitott a tömegre. A nyugatbengáliai diákszervezet, a szakszervezetek központi tanácsa határozatban tiltakozott a terror ellen és követelte a kormánytól az élelmiszerellátás megjavítását. A lakosság gyűléseken követeli a gyilkosságokért felelős személyek megbüntetését.

PÁRIZS. — A marokkói francia hatóságok kiutasították az ország területéről André Leroy-t, a

Marokkói Általános Munkaszövetség főtákarát, mert állítólag egy nemrégiben megtartott gyűlésen a francia gyarmati csapatok ellen „láztott”.

LONDON. — Az „Imperial Chemical Industries” angol vegyipari tröszt 1950-ben 31 millió angol font nyereségre teit szert, ami megfelel az 1949. évi nyereség csaknem kétszeresének.

KOPPENHÁGA. — A dán kormány egyezményt írt alá az amerikai kormánnyal. Az egyezmény alapján Dánia az USA-nak kiszolgáltatja Grönlandot.

SZÓFIA. — A bolgár távirati iroda jelenti, hogy a monarchofasista Görögországban lészto méretű lészthány érezhető. A lakosság egyáltalán nem jut kenyérhez és éheznek.

BÉCS. — Az ausztriai Salzburgban az amerikai és az angol hatóságok tömegesen kihajóztatják a lakosságot, hogy a lakóházak helyén kaszárnyákat építsenek.

Fogadás Moszkvában a külföldi ifjúsági küldöttek részére

MOSZKVA. — (Agerpres.) A Szovjet Ifjúság Antifasiszta Bizottsága fogadást rendezett a május 1. megünneplésére Moszkvába érkezett ifjúsági küldöttek tiszteletére.

Vjacseszlav Kocsemaszov, a Szovjet Ifjúság Antifasiszta Bizottságának elnöke, melegen köszöntötte a vendégeket. Sikért kívánt nekik a munkában és a békeharcban.

Einio Kalevi Kilpi, a finn ifjúsági küldöttség vezetője egyebek között kijelentette:

„Az a meggyőződésünk, hogy a

Szovjetunió, amely olyan nagyszerű békés alkotó munkát végez, nem gondolhat háborúra. A finn ifjúság főszónti a békéért harcoló szovjet ifjúságot.”

Urban Karlson svéd ifjúsági küldött kijelentette, hogy a Szovjetunióban tett látogatás újabb lendületet ad a svéd ifjúság békeharcbának.

Raymonde Dienne francia békeharcos annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy ha a világ ifjúsága összefog akkor megakadályozhatják a háborút.

A népek harcolnak a békepaktum megkötéséért

PÁRIZS. — A francia városok és falvak tanácsosai, politikai pártállásukra való tekintet nélkül csatlakoznak a Béke Világtanácsa felhívásához és követelik az őt nagyhatalom békeegyezményének megkötését.

Oyounax, Firminy, Quillan és más városokban a kommunista tanácsosokon kívül a szocialista tanácsosok is aláírták a békefelhívást.

Franciaországban a békeharcosok gyűléseken készítik elő a Párizsban június 15-én megtartandó békefelvonulást. Így Puteaux városban 11 népgyűlést tartottak és elfogadták a békefelhívást. Ugyanakkor megválasztották a párizsi felvonulásra a küldötteket.

Rhone-megye békebizottsága bejelentette, hogy 5000 békeharcost küld a párizsi felvonulásra. A küldöttek magukkal viszik minden megyéből az aláírt békefelhívásokat.

TEHERÁN. — Az iráni békeharcosok élkesége jelenti, hogy május 2-ig Iránban 543.000 aláírást gyűjtöttek a békefelhívásra.

BERN. A svájci városokban, így Genfben és Lausanneban, május 1-én a békeharc jegyében

felvonulásokat tartottak. A tüntetők követelték a békek emelését, a katonai kiadások csökkentését.

Baselben a rendőrség megakart akadályozni a tüntetést, de ez nem sikerült. Zürichben a dolgozók a spanyol konzulátus épülete elé vonultak és kifejezték közönségvállalásukat a Franco véres uralma ellen harcoló spanyol néppel. A rendőrség gumibotokkal támadta meg a tüntetőket.

STOCKHOLM. A norvégiai Pitea városban és környékén néhány nap alatt 1700 aláírást gyűjtöttek a békefelhívásra. Kiruna városban 1200 ember írta alá a békefelhívást. Az aláírásgyűjtési akcióban nagy lelkesedéssel vesznek részt a kirunai bányászok.

BAITIMORE. A „Daily Worker” című amerikai lap jelenti, hogy 61 közéleti vezetőszemély Truman elnökhöz intézett levelében követelte a békek tárgyalások azonnali megkezdését Koreával és a Kínai Népköztársasággal.

A levelet többek között aláírták: dr. Alexander Shaw, metodista püspök, F. E. Willard lelkész és Uri Millen rabbi.

Amerikai képviselők követelik MacArthur vezérkarának felelősségrevonását

WASHINGTON. — (Agerpres.) A „France Presse” közli, hogy az amerikai csapatok koreai veresége miatt több képviselő követelte a parlamentben a vizsgálat megindítását MacArthur vezérkarának ellen. John Blatnik különösen sürgette Willoughby tábornoknak, a Koreában működő amerikai kém-

szolgálat főnökének felelősségrevonását.

A képviselő azzal vádolta a tábornokot, hogy ő felelős a decemberi óriási arányú vereségért, amikor a Jalu folyónál Korea és Mandzsúria határán az amerikai hadsereg többtízezer embert veszített.

SPORT

PÁRTUNK 30. ÉVFORDULÓJA TISZTELETÉRE SZÁMOS SPORTVERSENYT RENDEZTEK KOLOZSVÁRON

KOLOZSVÁR. — Május 8. tiszteletére sportolónk számos sportversenyt rendeztek. A „Herbák János”-művek uszodájában több mint 50 versenyző részvételével megrendezett uszodaverseny a Haladás 10x50 méteres ifjúsági váltója 6.08.1 mp-es idővel új országos rekordot állított fel. A

A LOKOMOTIVA GYŐZÖTT, A TUDOMÁNY DÖNTETLENÜL JÁTSZOTT, A HADSEREG VERESÉGET SZENVEDETT A HATODIK FORDULÓBAN

Az I. osztályú labdarúgó bajnokság vasárnap, hatodik fordulójában a kolozsvári Tudomány együttese nagy lelkesedéssel játszva Aradon 2:2 (1:1) arányban döntetlen eredményt ért el a Vörös Lobogó UTA ellen. Sztálinvárosban a nagyváradi ICO nyugancsak 2:2 (2:0) arányban döntetlenül játszott a Dinamo ellen. Temesváron a Lokomotiva 4:2 (2:0) arányban győzött a marosvásárhelyi Lokomotiva ellen. Bukarestben a Lokomotiva megszerezte első győzelmét a bajnokságban, 2:0 (1:0) arányban a bukaresti Láng együttese ellen. A Hadsereg—Dinamo rangadó mérkőzését a katonacsapat nyerte meg 2:1 (2:0) arányban.

Az I. osztályú bajnokság állása: Hadsereg 12, Láng (Petrozsény) 10, Dinamo (Bukarest) 9, Lokomotiva (Temesvár) 7, ICO 6, Lokomotiva (Marosvásárhely) 5, Láng (Bukarest) 5, Tudomány (Kolozsvár) 5, Dinamo (Sztálinváros) 5, Vörös Lobogó UTA 5, Lokomotiva (Bukarest) 2, és a temesvári Tudomány 1 ponttal.

A II. osztályban a kolozsvári Lokomotiva 3:2 (2:2) arányban megérdemelten győzött a nagybányai Metalul ellen. Szébenben a Metalul együttese nagy küzdelem után 4:3 (2:2) arányban győzött a kolozsvári Hadsereg ellen. Szatmáron a Lokomotiva 1:1 (1:0) arányban döntetlenül játszott az aranyosgyéresi Metalul ellen. Nagyváradon a Lokomotiva 1:0 (1:0) arányban győzött a medgyesi Láng ellen. A bajnokság élén a nagyváradi Lokomotiva áll 11 ponttal. Lokomotiva (Szatmár) 10, Metalul (Szében) 10, és a kolozsvári Lokomotiva 9 ponttal.

A SZOVJETUNIO KOSARLABDA CSAPATA HARMAS GYŐZELMET ERT EL AZ EUROPA BAJNOKSÁGON

PÁRIZS. — Nagy érdeklődés mellett kezdődtek meg az Európa kosárlabda bajnokságok küzdelmei, 17 ország csapatának részvételével. A Szovjetunió kosárlabda csapata eddig harmas győzelmet ért el csoportjában. Dánia ellen 109:13, Finnország ellen 74:36, míg Törökország ellen 58:34 arányban győzött.

BÁSTYA—KINIZSI 6:1 (2:1) A magyar NB I. eredményei: Vasas—Dorog 2:1 (2:0), Honvéd—SalBTC 3:0 (0:0), Bástya—Kinizsi 6:1 (2:1), Dózsa—Lokomotiva 5:3 (4:2), Sortex—Petőfi 1:0 (1:0), Diósgyőr—Szegeci Honvéd 1:1 (0:0), Csepel—Győr 3:2 (2:1).

„VICTOR BABES” stadionban megrendezett céllövő versenyt, amelyen öt csapat vett részt, a Lokomotiva nyerte 1069 ponttal, a Herbák János 1011 és a Victoria 808 pontja előtt.

A Vasas „Gh. Gheorghiu-Dej” sporttelepen megrendezett kézilabda mérkőzés döntőjében a Tudomány tartalékpata 5:0 (3:0) arányban győzött a Herbák János ellen.

BRONSTEIN GYŐZÖTT a 21-ik fordulóban Botvinnik ellen. A sakkvilágbajnokság döntőjének állása az utolsó három mérkőzés előtt 10 és fél—10 és fél.

MOZI

„MUNKÁS” MOZGÓ: Három találkozás. Színes film. Előadások: 3, 5, 7 és 9 órák. Vasárnap délelőtt 11 órák matiné.

NÉPMOZGÓ (POPULAR) Partizán. Előadások kezdete: 3, 5, 7 és 9 órák. Vasárnap délelőtt 11 órák matiné.

„CAPITOL” MOZGÓ: Tavasz Székben. Előadások kezdete: 3, 5, 7 és 9 órák. Vasárnap délelőtt 11 órák matiné.

„URÁNIA” MOZGÓ: Május 2-től: Beethoven-hangverseny. Elő-

adások 3, 5, 7 és 9 órák. Vasárnap délelőtt 11 órák matiné.

„VÖRÖS CSILLAG” MOZGÓ. Aliser Návai. Előadások kezdete: 4, 6, 8 órák. Vasárnap d. e. 11 órák matiné, magyar feliratokkal.

„UJ IDŐK” MOZGÓ: Május 7—13-ig Híradó. Tudomány és technika 10 sz. 8. sz. Utőrő. Harc az elcsőségért. Tavasz melódiák.

„MAXIM GORKIJ” MOZGÓ: Dzsurgai pajzsa. Előadások: 3, 5, 7 és 9 órák.

Közlemények

VARIÁTO IDŐJÁRÁS: Változó felhőzet, néhány helyen fűle a hegyvidéken futó eső záporos Méréskelt időnként megelenk északnyugati szél. Erősebb éjszakai lehűlés. A nappali hőmérséklet alig változik.

Világosság

Felölős szerkesztő: LAZAR JOZSEF Szerkesztőség: Horea-ut 9. II. emelet. Telefon: 15—33. Kiadóhivatal: Molotov-utca 19. Telefon: 19—11. — Lapkiadó: „Petőfi” Lap- és Könyvkiadó RT.